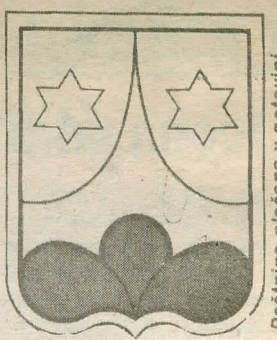
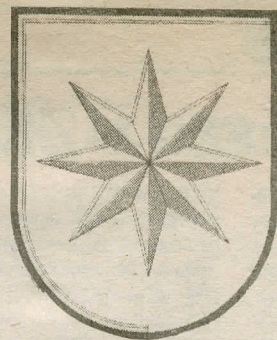

knjižnica
51532
Savinjske

Glasilno socialistične
zveze delovnega ljudstva
občine Mozirje

Poštnina plačana v gotovini

NOVICE

Leto XIV
Številka 11
November 1983

LJUBNO

GORNJI GRAD

REČICA OB SAVINJI

MOZIRJE

Ob 40-letnici republike

V teh novembrskih dneh mineva jubilejnih 40 let AVNOJ-evskih sklepov, ki pomenijo rojstvo nove Jugoslavije.

V noči od 29. na 30. november 1943 so bili v slikovitem bosanskem mestecu Jajce položeni državotvorni temelji za to veliko in obvezujoče dejanje. V tej zgodovinski noči je 157 izvoljenih delegatov na II. zasedanju AVNOJ-a solgasno potrdilo trdno odločenost vseh jugoslovanskih naprednih sil o izgradnji Jugoslavije kot državne skupnosti enakopravnih narodov na demokratičnem in federativnem načelu. Ta enotno potrjena volja pooblaščenih delegatov je bila odraz zaupanja v vizijo srečnejše prihodnosti, ki jo je KPJ kot svetla plamenica razodevala ljudskim množicam. Bila pa je tudi izraz v skupnem oboroženem boju skovanega bratstva med zaslužjenimi in irpečimi jugoslovanskimi narodi.

Tudi slovenski narod, ki je že v oktobru istega leta na kočevskem zboru odposlancev sklenil uresničiti Cankarjeve preroške misli „Narod si bo pisal sodbo sam!“, je preko svoje delegacije na II. zasedanju AVNOJ-a prav tako izrazil trdno prepričanje, da bo svojo prihodnost lahko uspešno gradil le v federativni državi skupaj z bratskimi narodi in narodnostmi.

Revolucionarni duh AVNOJ-a je bil tedaj močnejši od prestanega gorja in žrtev, preko katerih je prišla svoboda in dokončna zmaga pravičnega narodno-osvobodilnega boja.

Ko se sedaj ob jubilejnem prazniku republike ozremo štiri desetletja nazaj in z razsodnim pogledom premostimo vsako od teh let, lahko rečemo, da je za nami čas, ki nam je priznal veliki in velikopriznanjeni obnem pa omogočil hitre korake vsestranskega družbenega napredka.

Bila so obdobja, ko smo živeli v optimističnem prepričanju, da je pred nami samo lepa, utrjena in varna pot, ki je ne more nihče resneje ogroziti. Bili pa so tudi trenutki na videz brezizhodnih situacij, ki smo jih z življenjskim optimizmom in vzajemno družbeno akcijo vselej znali tudi uspešno premagati.

Tudi sedanjí čas je takšen, da terja od nas ponovno preizkušnjo kako se čim hitreje otresti iz nakopičenih težav, v katere smo zašli naivno misleč, da je naša socialistična in samoupravna domovina predvsem družba širokih demokratičnih pravic ne pa tudi dolžnosti. Težko se je sicer sprizajzniti, pa vendar bo treba danes narediti tu in tam kakšen korak nazaj, da bi lahko jutri smejeje stopili več korakov naprej. Omejitveni ukrepi so sicer nujnost sedanjega časa. Toda osnovna smer, za katero se zavzemamo, je boljše delo, gospodarjenje in samoupravljanje ter odločno odpravljanje vseh tistih slabosti, ki so nas privedle v zagatni položaj. Premagati samega sebe v preživeli miselnosti je mnogokrat veliko težje kot premagati odkritega sovražnika. A prav to moramo sedaj sprejeti kot sveto dolžnost vsakdanjega življenja in ponašanja.

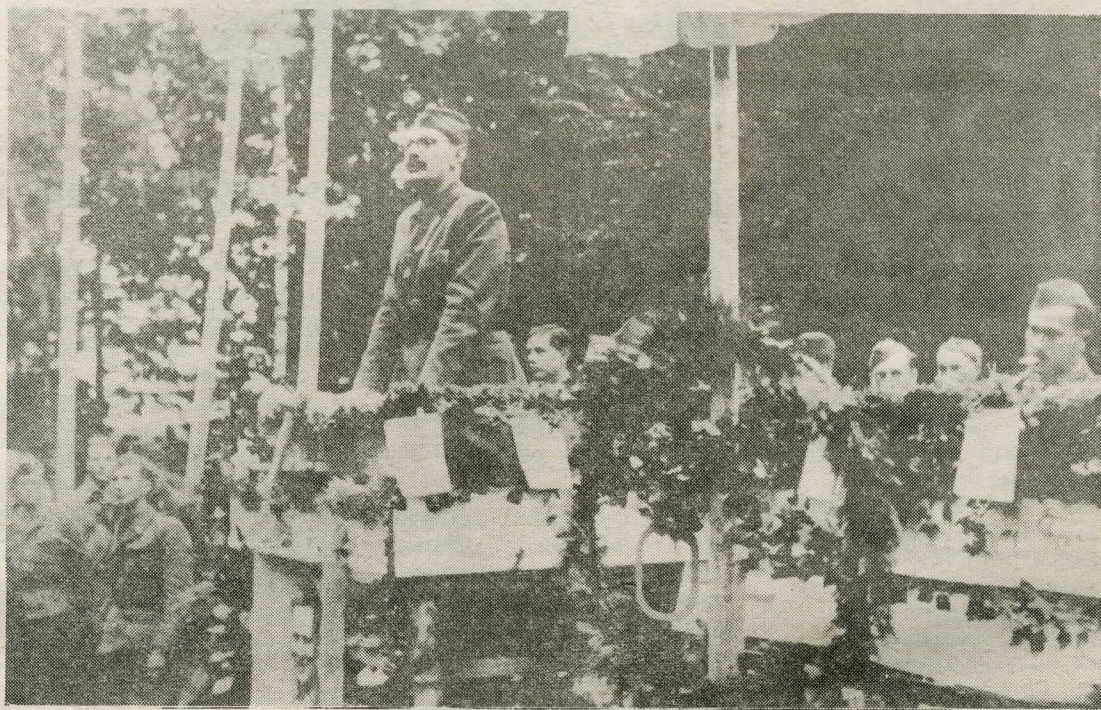
V imenu vsega, kar smo izbojevali od AVNOJ-a in po AVNOJ-evskih poteh do danes in česar sadove uživamo vsi, smo tudi vsi državljani dolžni storiti več za skrbno varovanje ustvarjalnih pridobitev in utrjevanje omajanih najvišjih človeških vrednot. Prav bi bilo, če bi se vsakdo pogosteje vprašal, kako tudi sam gradi to našo skupnost, za katero smo se v najtežjih in krvavih letih vojne odločili, da bo demokratična, socialistična in svobodna. Ali je njegov prispevek tak, da ga zaznamo in čutimo v tej naši veliki skupnosti? Po iskrenem samoodgovoru na to vprašanje naj bi vsakdo usmerjal tudi svoje bodoče delo, tedaj ravnanje! Pot do uresničitve ciljev gospodarske stabilizacije bi bila tako bistveno lažja in krajša.

Dan republike nam je vedno pomenil največji praznik. 40-letni jubilej mu letos daje še posebno veličino, ki se nikakor ne sme zamisliti s trenutnimi problemi in težavami. Nasprotno! Dosežki NOB in revolucije, ki so nas pripeljali do AVNOJ-a ter njegovi zgodovinski prispevki k povojnemu razvoju nam dajejo obilico naukov trajne vrednosti, pa tudi vedno nove ustvarjalne spodbude.

Drugo zasedanje AVNOJ-a je bilo ne le nadvse pomemben politični dogodek, marveč tudi izjemno doživetje za vse delegate in tudi za vse tiste, ki so na kakršen koli način sodelovali v narodnoosvobodilnem gibanju.

Povojnim generacijam se je težko resnično živeti v tisti čas in občutiti njegovo moč. Vendar AVNOJ živi tudi danes v naših odnosih v samoupravni družbeni ureditvi in neprecenljivih pridobitvah. Življenje pa se je v štirih desetletjih silno spremenilo, zato je naša velika naloga, da bomo zgodovinsko izročilo AVNOJ-a vedno in odgovorno prenašali na mlade rodove, na katerih bo slonela naša skupna prihodnost.

Predsednik SO Mozirje
Lojze Plaznik

Ko se je porajala ljudska oblast v dolini, je na velikem predvolilnem zborovanju pri Bočni govoril tudi Franc Leskošek — Luka.

Ob Dnevu republike čestitam občanom!

Skupščina občine Mozirje in njen izvršni svet, Družbenopolitične in delovne organizacije, Samoupravne interesne skupnosti, Izdajateljski svet SN

Devetmesečno gospodarjenje v naši občini

Komite za gospodarstvo pri SO Mozirje je izdelal pregled gospodarskih gibanj v letošnjih devetih mesecih. Iz podatkov je razvidno, da naše delovne organizacije uspešno premagujejo gospodarske težave. Ekonomski in fizični uspehi kažejo v primerjavi z načrti ugodne poraste.

Fizični obseg proizvodnje

Fizični obseg poslovanja se je gibal po posameznih DO različno, z izjemo nekaterih, ki niso dosegli lanskega leta. Največji fizični rezultat smo dosegli v TOZD Kemijski zavod za statistiko za 4,9%, kar je več kot v SRS, kjer se je fizični obseg proizvodnje povečal za 3,2%.

Fizični obseg proizvodnje so povečale naslednje DO oz. TOZD: DO Elkroj TOZD Konfekcija Mozirje za 45,6%, TOZD MGA Nazarje za 6,5%, TOZD Kovinarstvo Ljubno za 1,4%, TOZD Kemija Mozirje za 4,5%, poleg teh pa še Iverna in MG Smreka.

Fizičnega obsega proizvodnje glede na lansko obdobje v tem času pa niso realizirali: TOZD Gradbenik Ljubno, TOZD Stavbeno pohišstvo, TOZD Žagarstvo, GG Nazarje in KIT ZKZ.

V TOZD-u Gradbenik so v tem času, poleg DO VEZ Mozirje dosegli najslabše rezultate. Na nedoseganje fizičnega obsega poslovanja je vplivalo zlasti veliko pomanjkanje dela v prvih mesecih letošnjega leta, velika razdrobljenost poslovanja (adaptacija, manjša dela), s tem so povezani veliki stroški poslovanja, neurejena ali nepravilno urejena dokumentacija ipd.

V TOZD-u Žagarstvo zaostajata tako razrez hlodovine, kot žagan les iglavcev in listavcev za lanskega leta realizacijo za 4,4%, presežen pa je dinamični plan za 2,8%.

V TOZD-u Stavbeno pohišstvo se je sicer proizvodnja napram prvemu polletju izboljšala, vendar še vedno zaostaja za realizacijo v preteklem letu v tem času za 2,5%.

Dosežen tudi ni dinamični plan in sicer za 7,2%.

Tudi GG Nazarje še v tem času ne dosega oddaje gozdnih sortimentov, če jo primerjamo z enakim obdobjem lanskega leta. V

manj lesa kot pa v enakem obdobju lani.

V KIT ZKZ Mozirje se stanje na področju fizičnega obsega proizvodnje izboljšuje napram prvemu polletju, vendar še v nekaterih postavkah proizvodnja zaostaja glede na lansko v tem času. Največje zaostajanje je pri brojerjih (indeks 79,3) in pri jajcih (indeks 95,3). Na drugi strani pa se je proizvodnja mleka povečala napram enakemu obdobju lani za 6,9% in klavna živina za 22,6% ali za 74 t.

Celotni prihodek, dohodek in čisti dohodek

Kot je bilo že uvodoma rečeno, so ekonomski kazalci v naši občini dosegli ugodno rast.

Razvidno je, da so delovne organizacije tudi ob devetmesečju obvladovale rast stroškov, saj se je ekonomičnost poslovanja povečala kar za 2,7%, produktivnost poslovanja pa za 47,5%. Glede na to, da so se cene na drobno v SRS povečale za 35,1%, smo v naši občini dosegli realno rast dohodka, če pa upoštevamo rast cen v naši, kot vemo, da so cene v naši občini naraščale počasneje, lahko trdimo, da smo uresnili tisti del resolucije za leto 1983, ko naj bi se družbeni proizvod realno povečal za 2,5%.

Tudi odstotek doseganja letnega plana se ugodno giblje, kar pomeni, da bodo planski cilji v letu 1983 uresničeni, v kolikor do konca leta ne bo večjih motenj v proizvodnji.

Zaskrbljujoča je izguba v DO VEZ Mozirje, ki se je povečala napram I. polletju 1983 in znaša že 9.500.000,00 din. V ostalih dveh DO, ki sta I. polletje zaključili z negativnim poslovnim rezultatom je le-ta odpravljena (GG Nazarje TOZD Gozdarstvo Luče in Gorenje Glin TOZD Stavbeno pohišstvo in TOZD Žagarstvo).

Kot kažejo rezultati glede zaposlovanja v naši občini pa v tem delu ne bo uresničena resolucija, ko smo zapisali, da se bo zaposlenost v občini povečala za 2,0%. Že ob polletju smo ugotavljali, da se je zaposlenost v naši občini zmanjšala. Ob devetmesečju se je stanje sicer izboljšalo, saj je poprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur ostalo na enaki ravni preteklega leta v tem času, oz. se je na podlagi stanja na koncu meseca povečalo za 1,4%.

ga se je v občini kot celoti povečal za 20,0% in znaša 14.918,00 din. Če upoštevamo rast življenjskih stroškov (35,0%), so se realni osebni dohodki v občini zmanjšali za 15,0%.

Gibanje izvoza in uvoza

Že ob polletju letošnjega leta so naše DO in TOZD, ki izvažajo, dosegle ugodne izvozne rezultate. Ta trend se nadaljuje tudi ob devetmesečju (tabela 5), saj se je izvoz na konvertibilni trg povečal za 75,1%. Najobčutnejše se je povečal izvoz v dve DO in sicer Gorenju Glin za 100,8% in v Elkrjoju za 109,7%. V TOZD MGA Nazarje se je le-ta zmanjšal za 5,7% glede na enako obdobje lani, in sicer na račun kliringa, medtem, ko se je konvertibilni izvoz povečal za 27,0%.

Razvidno je, da se delež izvoza v celotnem prihodu povečuje, vendar prepočasni, saj s tem ne bomo dosegli udeležbe izvoza v celotnem prihodu, kot jo imamo začetano v Dogovoru o temeljih srednjeročnega plana t. j. 15%.

Nekoliko slabše je tudi doseganje letnega plana, saj je le-ta dosežen le s 56,9%. Zaostajanje je na račun izvoza na kliringo področje, saj je plan tu dosežen le z 21,8%.

Zaključek

Kot smo že uvodoma omenili, smo v tej analizi prikazali le glavne ekonomske kazalce in odstopanja DO od poprečja občine. Namen te analize je namreč ta, da čimprej seznanimo širšo javnost z rezultati poslovanja, s tem, pa v tako kratkem času ni možno pripraviti podrobnejše in kompleksnejše analize.

Ta analiza naj bi bila le podlaga za kvalitetnejšo razpravo na zbornih skupščinah, kjer pričakujemo živahno razpravo, saj nam podatki za devetmesečje dajejo realnejšo sliko, kako bomo realizirali poslovanje v celem letu.

Če zaključimo ta del analize še s primerjavo z resolucijo za letošnje leto, kar je sicer že vpleteno v sam tekst analize, vidimo, da uresničujemo postavljene materialne okvire razvoja t. j. fizični obseg poslovanja, gospodarsko rast opredeljeno z rastjo družbenega proizvoda in izvozna prizadevanja

tajamo pa pri kadrovske politiki, saj kot kaže ne bomo dosegli 2,0% z resolucijo opredeljene rasti zaposlovanja.

Negospodarstvo

V nadaljevanju analize prikazujemo podatke s področja neproizvodne sfere. Ker bodo za to področje podatki podrobneje obdelani v analizi skladnosti gibanja vseh treh oblik porabe, bomo na tem mestu podali le glavne značilnosti poslovanja za devetmesečje letošnjega leta.

Na tem področju so bili doseženi nekoliko slabši rezultati kot so bili v prvem polletju letošnjega leta.

Materialni stroški so naraščali hitreje od celotnega prihodka in sicer za 2 indeksni točki. Materialni stroški so zaostajali za rastjo celotnega prihodka le pri VVO Mozirje, OŠ Ljubno ob Savinji, OŠ Gornji grad in DU Mozirje, pri ostalih nosilcih pa so naraščali občutno hitreje kot pa celotni prihodek.

Visoka rast materialnih stroškov je vplivala na počasnejšo rast dohodka, saj se je le-ta povečal le za 18,6% glede na enako obdobje lani, prav toliko čisti dohodek. V strukturi čistega dohodka je negospodarstvo namenilo 85,4% za bruto osebne dohodke (gospodarstvo 64,1%), za sklad skupne porabe 10,0% (gospodarstvo 5,5), za poslovni sklad 2,7% (gospodarstvo 27,0%) in za rezervni sklad 1,8% (gospodarstvo 4,2%).

Poprečno število zaposlenih je v negospodarstvu naraščalo hitreje kot v gospodarstvu in sicer za 1,4%. To pomeni v negospodarstvu 6 več zaposlenih, kot pa v enakem obdobju lani (OŠ Gornji grad 4 več kot v tem času lani, VVO 1, TOZD Splošno zdravstvo 1, OŠ Mozirje 1, Skupne službe SIS 3, Upravni organ SO Mozirje 5 manj, in DU Mozirje 1).

Poprečni neto OD na zaposlenega se je v negospodarstvu povečal za 16,9% in znaša 16.920,00 din, kar je za 15,1% več kot je poprečje v gospodarstvu in za 13,4% več kot je poprečje občine.

Večjih problemov na področju negospodarstva ni, razen v OZS Mozirje, ki je devetmesečje zaključila s 9.975.000,00 din primanjkljaja, kar bo podrobneje prikazano v analizi skladnosti gibanja vseh treh oblik porabe, kjer bo obdelano tudi področje SIS družbenih dejavnosti in SIS mate-

Ocena aktivnosti v ZK

Na zadnji seji občinskega komiteja ZKS Mozirje so najprej spregovorili o uresničevanju sprejetega delovnega časa. Ugotovili so, da v celoti ne bo izvedljivo, ker komite ne dobi ustreznih pobud in stališč osnovnih organizacij. Da ne bi delovali od zgoraj navzdol, je treba na vsak način pritegniti osnovne organizacije k poglubljenemu delu, ki bo omogočilo uresničevanje delovnih nalog v celoti. Končno je treba vedeti, da same razprave in stališča ne vodijo k vidnim uspehom, torej gre za dosledno izvrševanje sprejetih sklepov, največkrat pa je to izvedljivo le v osnovnih organizacijah. Tako so predlagali, da bi dve točki delovnega načrta prenesli v prihodnje leto. Gre za nagrajevanje po delu in davčno politiko.

Zato, da bi uspešno stekla razprava po sklepih 8. seje CK ZKS, so pripravili seminar sekretarjev OO ZKS, na njem je sodeloval tudi sekretar MO komiteja ZKS iz Celja. Ob tej priliki so podali tudi oceno o uresničevanju sklepov občinskega komiteja.

Obravnavali so tudi predstoječe volilne seje osnovnih organizacij, ki naj bi se izvedle v januarju 1984. V nekaterih organizacijah se morajo vodstva zamenjati, ker jim je potekla mandatna doba.

Ko je bil govor o lastni aktivnosti, je bilo poudarjeno stališče, da sedanji čas zahteva vestnejše in doslednejše izpolnjevanje sklepov. Porajajo se težnje, ki niso naklonjene našemu družbenemu razvoju, tako glede samoupravljanja, neuvršenosti, kot načelo bratstva in enotnosti. Komunisti morajo biti v stanju odgovarjati na vsa vprašanja, ki se pojavljajo v takšni ali drugačni vsebini. Mnogi komunisti pa ne dojemajo pravilno vloge ZK, kar ima za posledico neodločnost v določenem trenutku. Nedvomno smo komunisti odgovorni za stanje v političnem sistemu na vseh ravneh, torej tudi v občini. Za delovanje vsake družbe je potreben sistem, ki je temeljnega delovanja. Vse to pa

ne more biti prisila, ampak odraz zavesti! V današnjem času ni sprejemljiv poudarek na državo in njene funkcije v družbi. Mnogi želijo krepiti centralizem in torej osrednjo oblast vendar mi vsi vemo, da ni mogoče zagovarjati uspešnost nekega gospodarstva, ki je voden v enega mesta. Prav zaradi tega je potrebno spreminjanje zavesti ljudi in njihovo vključevanje na vseh ravneh odločanja. To je predpogoj za uspešnost naše samoupravne družbe, skratka, odločati je treba na čim širši ravni. Tudi v občini imamo pojave etatizma, to je uveljavljanje uradniške oblasti in prav komunisti bi morali takšne pojave zatreti, oziroma omiliti na najmanjšo možno mero. Tako seveda potem ni čudno, če ljudje ne ločijo več, kaj spada v delokrog ZK, kaj v izvršni svet, kaj v skupščino SO in SIS in kaj v krajevno samoupravo. Negativno se takšni pojavi odražajo predvsem pri delegatih, ki so včasih mnenja, da je njihovo sodelovanje odveč, saj je bilo nekaj že odločeno v ožjem krogu. Prav zato bi morali uveljavljati močnejše delo z občani na zborih, ki so prilika, da se izmenjajo mnenja in obvestila o težavah, na eni in na drugi strani.

Zanemarili smo tudi spremljanje in pospeševanje dela v društvih. To delo moramo bolj vrednotiti. V teh okoljih je delovanje komunistov še kako potrebno, saj gre največkrat za delo v krajevnih skupnostih, se pravi z drugimi besedami, gre za uresničevanje osnovnih potreb človeka kot krajana.

Včasih povzročimo mnenje med ljudmi, da se stališča družbenopolitičnih organizacij in delovnih ljudi razhajajo, ker je pač naša praksa marsikdaj nedorečena. Vendar to ne more biti, saj je delovni človek tisti, ki mora v vsem dokončno odločati, tem zahtevam pa je treba prisluhniti. Nič ne more mimo delavcev! Poudariti je treba, da to velja predvsem v primerih, ko se odloča o obveznostih kolektivov.

Sindikati o gospodarjenju

Po devetih mesecih ugotovljeni gospodarski uspehi so bili predmet poglobljene obravnave na seji Sveta za razvoj samoupravljanja in družbeno ekonomskih odnosov pri Svetu sindikatov naše občine.

Predsednik sveta Andrej Kranjc in sekretar občinskega sveta Franc Boršnak sta poudarila, da je stanje, prikazano v poročilih iz delovnih sredin, zadovoljivo in kar je zelo važno, opisano je stvarno. Na sploh je pričakovati ob koncu leta boljše stanje v našem gospodarstvu, kot je bilo to v polletju. Ob tem je treba vedeti, da so ocenjevali predvsem količinski obseg proizvodnje, kar je v času hitrih spreminjanj cen realnejše, kot pa gmotna plat poslovanja. Lahko bi torej rekli, da so vidna prizadevanja kolektivov za smotrnejše gospodarjenje, pa čeprav v zaostrenih razmerah.

Sindikati so ugotovili dalje, da so bila poslovna poročila v pretežno vseh kolektivih z delavci dobro proučena, tako menijo, da so delavci dobro seznanjeni s stanjem v svoji delovni organizaciji. Predvsem je bila razprava plodna v delovnih samoupravnih skupinah. Naloga je bila dobro opravljena, kar pomeni viden premik na bolje, če primerjamo te razprave z delavci v preteklosti. Tudi vsebinsko so bila poročila dobra in temeljita.

Ko govor beseda nanesla na nagrajevanje po delu, sta sogo-

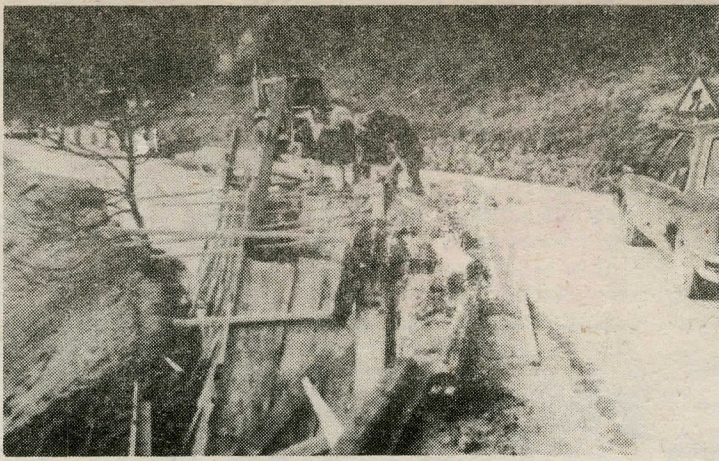
rnika poudarila določen napredek glede na prizadevanje, predvsem v Kovinarstvu, TOZD Konfekcija v Elkoju in ponekod v Glinu.

Razveseljiva je ugotovitev, da bodo izgube manjše, kot je kazalo. Tudi v tem se vidi boljše gospodarjenje. Stanje se popravlja v Glinu, v GG Nazarje, razen v TOK, kjer zastajajo za načrtom proizvodnje. Težave so v Gradbeniku na Ljubnem, kjer je opaziti vrsto notranjih težav in k temu je dodati še splošne težave v gradbeništvu.

Opazni so uspehi v izvozni dejavnosti, tu je treba omeniti Elkojo, TOZD Stavbno pohištvo in Smreko. V navedenih kolektivih so znatno izboljšali izvozne posle.

Ko so obravnavali predvideno združevanje kolektivov Savinje in Turista, je bila splošna ugotovitev, da so povsod z ustrežno aktivnostjo ponehali. V sindikatu menijo, da je iskati krivdo v premajhni prizadevnosti družbenopolitičnih organizacij v obeh DO, kar se očitno kaže v neobveščeni na eni in na drugi strani, to bi morali storiti, saj gre za načrtovanje razvoja obeh kolektivov v skladu s predvidevanji glede ekonomske upravičenosti, ki je bila ugotovljena na ustreznih ravneh v občini.

Veliko skrb so izrazili zaradi padca življenjske ravni delavcev. Takšno stanje prizadeva seveda najbolj delavce z nižjimi prejemki, teh pa tudi v dolini ni malo.

Cesto proti Lučam popravljajo

Posluš za zahteve trga

V današnjih zaostrenih razmerah gospodarjenja je še posebno važno, kako se znamo prilagoditi zahtevam trga doma in po svetu. Takšen posluš so vedno imeli v Cinkarni, TOZD Kemija Mozirje. Poslovni uspehi potrjujejo to trditev.

Proizvodni načrt so prilagodili v marsičem razmeram v gospodarstvu, oziroma povpraševanju na trgu. Izdelujejo sicer suhe barve, antikorozijske premaze in razna pomožna sredstva za gradbeništvo, kot zaščita fasad in podobno.

Zaposlujejo 52 delavcev v pretežno posodobljenih proizvodnih prostorih. Ozko grlo je v skladiščnih prostorih, saj so njihovi izdelki bolj sezonske narave, zato je potreba po skladiščih velika. Tudi tisti del obrata, kjer izdelujejo zaščitne premaze, ne odgovarja več zahtevam sedanjega časa, zato bodo prihodnje leto pristopili k prenovi prostorov in opreme. Sicer pa so z novimi zmogljivostmi veliko pridobili, tudi delovne razmere so znatno boljše.

Otroško varstvo pri nas

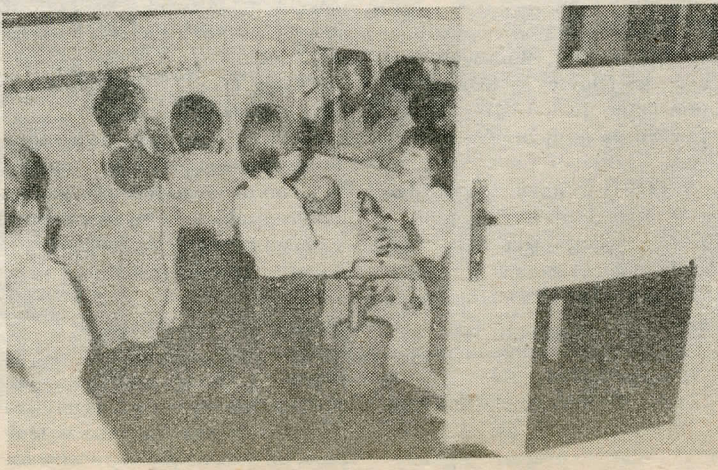
Vsi želimo našim otrokom varno otroštvo, želimo pa tudi, da bi v času, ko starši delajo, pridobili na znanju. Zato je poskrbljeno za dobro in zadostno mrežo otroških vrtec po dolini, tako je menila ravnateljica VVO Mozirje, Anka Kladnik. Število otrok v organiziranem varstvu namreč raste, posebno velja ta trditev za večja naselja. Če bi pogledali nekoliko razvoj naših vrtec, potem je nujno nekaj podatkov. Ljubno je dobilo vrtec leta 1975, danes je v njem 32 varovancev. Nazarje se ponaša od leta 1973 z vrtem in ima danes 79 malčkov. Mozirje ima od leta 1970 otroško varstvo, danes je vključenih 109 otrok, tudi dojenčki. Nova zgradba vrta je od leta 1981. Na Rečici deluje vrtec od 1973 in šteje danes 13 varovancev. Luče imajo v vrtec, ki dela od 1977 dalje, 12 otrok. Gornji grad ima vrtec od leta 1979 in šteje 33 otrok. V Bočni je vrtec 5 let in vključuje 17 varovancev. Solčava ima 3 leta vrtec, ki šteje 14 otrok. V Šmartnem ob Dreti so pravkar dogradili

prostore za otroško varstvo, prijavljenih pa je 17 otrok.

V stavbi mozirskega vrta gostuje sedaj osnovna šola z dvema oddelkoma. Kot vse kaže, bodo morali zaradi predvidenega porasta varovancev v vrtec enega od oddelkov umakniti. Čeprav so nekateri menili, da je v mozirskem vrtec preveč prostora, kažejo dejstva drugače. Že sedaj je zasedenih 6 prostorov. Kot rečeno, pa so še izgledi za povečanje vpisa malčkov. Tako je v začetku potekal vpis dojenčkov počasi, danes je od 28 mest zasedenih že 23.

Kadrovskeje VVO dobro zasedena, so pa seveda težave, saj gre za ženski kolektiv in je pričakovati stalne izpade zaradi materinskih dolžnosti, ker pa nimajo rezerve, je seveda obremenitev kolektiva kar velika. Pa tudi zaradi neurejenega, oziroma neenotnega delovnega časa prihaja do daljšega poslovanja.

Če se bodo pokazale potrebe po razširitvi prostorov v Nazarjah, kar se že govori, potem bo možno za oddelek dograditi sedanjo stavbo.

Dobra vzgoja se kaže tudi v čistoči. Med umivanjem v mozirskem vrtec

Delo turističnih delavcev bolje vrednotiti

Na seji Gornjesavinjske turistične zveze, ki je bila na Ljubnem so proučili stanje v turističnem gospodarstvu naše občine. Pri tem so si bili enotni, da so turistična društva pomemben dejavnik pospeševanja in razvoja tujskega prometa pri nas. Občutiti je namreč, da se ljudje, ki delajo v teh društvih včasih počutijo odrinjene, saj je vse pre malo sodelovanja med vsemi dejavniki v turizmu. Ponudba zasebnih sob se je v zadnjih letih znatno skrčila, ponekod je sploh ni, denimo v Mozirju.

Hkrati pa so tiste, ki so na voljo in jih posredujejo turistična društva včasih slabo opremljene, ne odgovarjajo zahtevam časa, zato se tudi vse slabše prodajajo. Na drugi strani pa lastniki nimajo sredstev, da bi jih bolje opremili. S tem se seveda znatno krči možnost hitrejše rasti ponudbe, vsaj v količinskem pogledu. Veliko prednost pri tem imajo na turističnih kmetijah, saj so njihove zmogljivosti povsem sodobne. Na seji, so menili, da je treba zbrati v skupen pregled vse postelje v dolini, bodisi v zasebnih sobah, turističnih kmetijah ali pa v gostinstvu. Tako bi lažje skupno nastopali na trgu, ki seveda ne prenese več ozkih podob.

Gost v zasebni sobi je deležen najskromnejše ponudbe, saj si mora vse ostalo na dopustu poiskati sam. Vemo pa, da gostinske zmogljivosti tudi niso povsod sposobne nuditi ustrezne hrane.

Delovni obiski v KS

Politični aktiv občine Mozirje je sklenil tudi letos ponoviti lani začete obiske po krajevnih skupnostih. Sestali bi se spet krajevni družbenopolitični predstavniki, vodstveni delavci v krajevni samoupravi in najodgovornejši javni delavci v občinskem merilu. V pogovorih bi se medsebojno seznanili o zadevah, ki zanimajo tako občinske vodilne ljudi, kot tudi predstavnike dejavnikov v krajevni samoupravi. To bo spet prilika za odkrit pogovor, za izmenjavo mnenj, za vprašanja in odgovore. Seveda bo vodilo, stabilizacijsko prizadevanje vseh oblik in na vseh ravneh našega družbenega življenja. Ne nazadnje bo predmet razprav tudi delegatsko delo, ki je marsikdaj deležno graje. Ker pa je

Vprašanje je treba torej proučiti celovito, pri tem pa ne kaže prezreti dejstva, da lastniki zasebnih sob brez kreditov ne bodo zmogli posodobiti opreme.

Turistična društva je torej treba tesneje povezati in njih delo bolj vrednotiti. Zveza si prizadeva, odkar je spet dejavna, da bi nadoknadila zamujeno.

Dogovorili so se, da bi vsa društva v dolini opravila v decembru svoje zbere. Na njih je treba zanimanje za turistično delovanje na vseh ravneh poudariti. Dobro sodelovanje z oddajalci sob mora povsod biti vodilo, sploh moramo moči združiti v skupnem hotenju napredka.

Gornjesavinjska turistična zveza je organizirala skupen ogled turistične borze Ferial 83 v Zagrebu.

Udeleženci si bodo ogledali razstavo in ocenili našo ponudbo na tej prireditvi, na dan, ki je posvečen prav naši dolini. Na tiskovni konferenci bodo torej sodelovali najodgovornejši predstavniki našega gospodarstva in javnega življenja, tako se bo dolina lahko tudi uspešno predstavila širši javnosti.

Naša turistična zveza si prizadeva povezati vse silnice, ki se vključujejo v turistično ponudbo posredno ali neposredno, kajti le tako bo uspeh na trgu, ki je zahteven in poln tekmovanja zadovoljiv. Turistični dinar je izredno važen tudi za naše gospodarstvo!

Primanjkuje jim prostora

Obrtno združenje v Mozirju razširja poslovanje iz dneva v dan. Zato so postali prostori v katerih delajo pretesni. Že dolgo iščejo možnost, da bi si uredili svoj dom, saj poslujejo v resnici na dveh straneh, v Kranjčevih in Trogarjevih hiši. Širi se dejavnost računskega centra in se še bo. Načrtujejo ustanovitev obrtne zadrge za vse panoge dejavnosti. Vse to seveda zahteva skupno stredo in dovolj prostorov.

Dogovarjajo se za sovlaganje v stavbo v Mozirju, kjer bi pridobili

ustrezne prostore. Obeta se jim torej rešitev, ki bo odgovarjala načrtom za razširitev poslovanja posebno zadrge. Ta bi opravljal vse komercialne posle drobnega gospodarstva v naši občini. Tako bi ostalo veliko denarja doma, se da pa v veliki meri odtekel drugam.

Drobno gospodarstvo je tudi naši občini dobilo mesto, ki mu pripada. Nadejajo pa se, da bo naprej sodelovanje med obrtniki in industrijo steklo še bolje.

Programsko-volilna konferenca OO ZSMS Bočna

7. 10. 1983 smo mladinci OO ZSMS Bočna izvedli programsko-volilno konferenco, kjer smo pregledali delo, ki smo ga opravili v prejšnjem mandatnem obdobju, torej v roku enega leta, sestavili plan za naslednje mandatno obdobje, izvolili nov odbor in razrešili starega.

Ob pregledu lanskoletnega dela smo ugotovili, da smo naredili resnično veliko: pomagali smo pri obnovi gasilskega doma in zadržnega doma, izvedli proslave ob praznikih, organizirali športna tekmovanja, plesne vaje... V začetku poletja pa smo odšli na izlet po Gorenjski.

Slabo pa je bilo povezovanje z OK ZSMS Mozirje. Nismo vabili

predstavnike OK na naše sestanke, nismo jim pošiljali zapisnikov, zato sploh niso vedeli, kako aktivna je naša organizacija in da pridno delamo.

V plan dela za prihodnje leto smo zato med drugim uvrstili tudi boljše povezovanje z OK. Plan smo že pričeli izvrševati. Organizirali smo ples, da smo pridobili nekaj sredstev, ki jih bomo potrebovali, da bomo tudi leto izvedli plesne vaje. V načrtu pa imamo zopet razne proslave, akcije, tekmovanja, pa tudi zabavo.

Predsedstvo, ki smo ga izvolili je že pričelo z aktivnim delom. Novi predsednik je Ločič Franc, tajnik Remić Suzana, blagajnik Špeh Drago.

Mojca Krič

Enotna turistična ponudba

Če je v preteklosti bolehal naša turistična ponudba vsled razdrobljenega dela, neenotne ponudbe in nedoslednega nastopa na trgu, potem se obeta v bodoče vendarle enotna pot. Seveda takšne korenite spremembe niso možne preko noči. Dejstvo pa je, da mora območje nastopati navzven načrtno in povezano. Zato, da bi tako bilo, je bil 1. 4. 1983 odprt Turistburo Mozirje.

Ustanovili so ga Kompas Ljubljana, ZKZ Mozirje, Turist Mozirje, Paka Titovo Velenje (TRC Golte), Obrtno združenje Mozirje in Gornjesavinjska turistična zveza. Vodi ga Stane Podsedenski, ki nam je stanje v turizmu pri nas nekoliko podrobneje orisal.

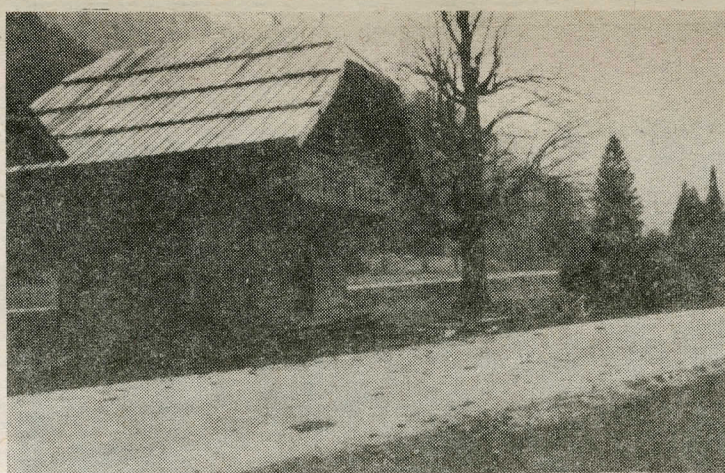
Biro deluje kot poslovna skupnost v organizacijskem pogledu in predstavlja osrednjo turistično ponudbo v dolini. Ukvarja pa se tudi z različnimi agencijskimi posli, da se gmotno pokriva. Dosedanje izkušnje so pokazale, da je potreba po takšni dejavnosti v dolini. Veliki meri je uspelo vsaj začetno usmeriti pozornost slovenske javnosti na našo turistično ponudbo. Način poteka raznih izletov k nam načrtujejo kar se da primerno skupinam, ki te usluge iščejo v biroju. Tako se odkrivajo še tiste, marsikomu skrite, lepote krajine ob Savinji in Dreti.

Stane Podsedenski opozarja, da je še vedno občutiti marsikje neko podcenjevanje turizma, kot gospodarske veje, čeprav je več kot jasno, da je ta dejavnost zanimiva prav za celotno gospodarstvo. Treba bo drugače misliti in se bolje povezovati. Celo v družbenem delu gostinstva še

manjka posluha. Postopno bo jasno tudi gledanje tistih, ki so bili doslej navajeni ponuditi male zmogljivosti, prezrli pa so velike možnosti izvenpenzijske ponudbe. Vsako drobljenje sil pomeni korak nazaj. Jasno mesto v turističnih prizadevanjih je treba dati turističnim društvom, ki so že doslej ogromno storila za tujski promet v dolini. Zato tudi ne more biti v organizacijski obliki vrzeli med njimi in poklicnimi turističnimi delavci. Uspeh mora biti plod prizadevanja vseh dejavnikov, ne glede na to, kje kdo dela.

Ko je beseda nanesa na turistične kmetije, je Stane Podsedenski dejal, da imajo te določeno prednost zaradi sodobne opremljenosti pred zasebnimi turističnimi sobami. Turističnih kmetij je v občini 32 in tudi za prodajo teh zmogljivosti skrbi Turistburo Mozirje. Že letos je bilo občutno več organiziranosti glede posredovanja turističnih zmogljivosti, kot prejšnja leta. To kažejo tudi podatki, da je bilo v devetih mesecih za približno 15.000 nočitev več, kot v enakem obdobju lani. Posebno razveseljuje pa je porast tujih nočitev, kar je deloma zasluha tudi šotirišča Menina v Varpolju. Resnici na ljubo je treba poudariti opazno delo turistične agencije Neckermann iz Frankfurtu.

Morda so še ovire pri posameznikih, ker pač niso vajeni enotnega poslovanja pri ponudbi turističnih zmogljivosti, vendar pa je opaziti voljo do sodelovanja, kar bo pripeljalo dejavnost turizma k boljšim uspehom.

Zanimiva kašča v Logarski dolini je obnovljena

Turistične vasi

Sodobna turistična ponudba zahteva prilagoditev zahtevam trga. Tako je pač povsod, kjer imamo opraviti z zakonitostmi tržišča. Ljudje ne želijo več počitnikovati v prevelikem vrvežu, zatekajo se vsebolj v mirne predele in bežijo pred betonskimi turističnimi „kasarnami“. Tega so se zavedali tudi sestavljalci načrta naše občine do leta 2000 in so predvideli v dolini izgradnjo turističnih vasi. V mislu tega načrta so tudi v Mozirju odstopili od predvidene gradnje hotela.

Turistične vasi niso nič novega pri nas. Znano je, da gradi Merx takšno vas v Lovrencu na Pohorju. Znana je tudi Kaninska vas in še kje druge imajo že takšne načrte. Gre v bistvu za ponudbo bivanja, ki ne spremeni običajnega družinskega počutja, ne podredi navade ljudi zahtevam hotelskega reda, skratka gost lahko preživi dopust po svojih navadah in željah.

Izvršni svet občine se trudi najti kar se da dobro rešitev glede postora, kjer naj bi takšna vas v Mozirju stala. Za sedaj so predlagana tri različna mesta, urbanistični strokovnjaki celjskega razvojnega centra pri tem tesno sodelujejo. Ko bo predlog zrel za javno razpravo, se bodo o njem morali izjasniti najprej krajanje Mozirja. Toliko glede lokacije. Drugo poglavitno pa

je, kako bo takšna vas izgledala. Potrebno bo nekaj izkušenj zbrati tam, kjer imajo že takšna turistična naselja, zato nameravajo odgovorni ljudje na občini in pri RC Celje obiskati Kaninsko vas.

Predsednik komiteja za gospodarstvo in plan pri SO Mozirje Franc Finkšt meni, da bo treba za to zahtevno nalogo najti nosilca zunaj občine, saj sami nimamo dovolj finančno močnega podjetja. Potrebni bodo torej razgovori s celjskim Merxom in še morda s kom. Razmišljajo o kakih 400 posteljah, ki bi jih na ta način pridobili samo v Mozirju, pozneje pa bi po potrebi uredili podobne načrte še v drugih krajih doline. Franc Finkšt je ob tem poudaril potrebo po celovitem gledanju razvoja turizma v dolini, pri čemer je nujno postaviti v ospredje RTC Golte. Jasno je, da vprašanje uspevanja tega centra ne bomo mogli reševati iz leta v leto, kot je bilo to doslej. Razumljivo je, da ne kaže misliti na gradnjo dodatnih posteljnih zmogljivosti na samih Golteh, pač je treba za to poskrbeti v dolini, od tam pa usmerjati goste po njihovih željah. Gre torej za zahtevno nalogo, ki je šele na začetku reševanja in jo bo možno urediti le ob širšem sodelovanju različnih dejavnikov gospodarstva v občini in izven nje.

Vojaki TO na vajah

Ko pride v deželo jesen, ko so pridelki na poljih pospravljeni, prično naši pripadniki TO pridno vaditi. Videti jih je ob dela prostih dneh zdaj tu, zdaj tam. Vendar vedno v gibanju, vedno dobre volje. Vojaške veščine je treba vedno znova obnavljati, hkrati pa slediti novim prijemom, ki so seveda spriči stopnjevanja tehnike samoumevni.

Komandant TO v občini Mozirje, Franc Vuga je nekoliko osvetlil dejavnosti naših vojakov.

Vojaško usposabljanje prilagodijo letnemu času, da ne bi delali po nepotrebnem škodo na kmetijskih zemljiščih. Zaradi splošnega varčevanja sklicujejo vaje ob dela prostih dnevih, pa tudi takrat, ko je večina pridelkov na kmetijah pospravljenih. Se pravi, da vodstvo TO skrbi za ugoden čas, ko so vojaki zdoma. Seveda, če ne gre za izjemen primer, ko pač dan vpkolca ni mogoče določiti, kakor bi sami želeli.

Vojaki se usposabljujejo na obo-rožen boj, pri tem skrbijo za sprotno seznanjanje nove oborožitve in obnavljajo znanje z običajnim orožjem. Pomerijo se v streljanju in vadijo druge potrebne vojaške veščine. Vse pač načrtujejo za delovanje vojakov pri obrambi naše domovine, skupaj z ostalimi enotami armade. Seveda je treba upoštevati pogoje delova-

nja v primeru potrebe, zato je važno, da se usposabljujejo na domačem območju, ki bi ga v vojni branili. Jasno je, da potekajo vse vaje v smislu celovitega sistema obrambe JLA, saj so enote TO le sestavni del tega.

Nekatere enote vadijo na območju svoje krajevnne skupnosti, druge pa na območju občine, pa tudi izven nje.

Štab si prizadeva vključiti čimveč mladih prostovoljcev v vrste TO. Evidentiranje mladincev poteka v krajevnih skupnostih, po šolah usmerjenega izobraževanja in v Centru za usposabljanje mladincev (za tiste mlade, ki ne obiskujejo šol usmerjenega izobraževanja). Prijavljeni prostovoljci opravijo v decembru strokovno usposabljanje, nato pa sledi na Dan armade slovesen sprejem v enote TO. V naši občini je največ prostovoljcev iz vrst kmečke mladine, tem pa sledijo tisti iz šol usmerjenega izobraževanja. Odziv je zadovoljiv, čeprav je ta v veliki meri odvisen od prizadevnosti tistih, ki opravljajo evidentiranje in seveda od mladinskih organizacij.

Zanimivo je, da se mladi hitro in dobro vključujejo v vrste izkušenih vojakov, pa tudi v pogledu vzdržljivosti so izredni, kar je pač lastnost mladih in prizadevnih ljudi.

Kuga v Gornjem gradu

Na kužne stiske opozarjajo še razna kužna znamenja, takrat zgrajene cerkve in seveda ustno izročilo. Skozi stoletja so ljudje seveda marsikaj prikazovali v drugačni luči, kot pa se je dejansko dogajalo. K temu je pripomogla ljudska domišljija, pa tudi zbledeli spomini. O kugi v naših krajih je zaslediti zapise iz Mozirja, tako izpod peresa Laykaufa in pozneje Hribernika, manj pa iz drugih predelov doline. Dejstvo je, da so bile kužne žrtve med našim prebivalstvom velike, kar se da sklepati iz raznih podatkov o številu prebivalstva in iz drugih zgodovinskih virov. Prav zaradi skopih zapisov, je še več vredna zabeležka Jožeta Lekšeta o kugi v Gornjem gradu. Iz nje povzemamo najznačilnejše ugotovitve.

O kugi niso v župnijskih knjigah Gornjega grada našli ničesar zapisanega. Vendar pa hrani škofijski arhiv poročilo z dne 3. 11. 1646, ki ga je vicedomu v Celje poslal Mihael Mofrin iz Šešča, upravitelj v Gornjem gradu. V tem sporočilu navaja, da so 26. 10. zboleli v Gornjem gradu hlapec in dve dekli slikarskega mojstra (malerja). Hlapec je med tem umrl. Mofrin je dal nato zapreti slikarjevo hišo in tam postavil stražo. Padar pa je „malerci“ (ženi slikarja, op. A. V.) puščal kri, zato je dal (Mofrin, op. A. V.) padarja z družino vred zapreti in pred hišo je postavil stražo. V samostanu je zvedel,

da je bil v stiku z „malarjevimi“ drvar in mlinar, oba je zato iz samostana takoj odpravil, vse pa je z družinami vred dal zapreti v drvarjevi hiši. Zapretil jim je z ustrelitvijo, če bi hiše zapustili. Malerčina hlapca, dve dekli in drvarjevega tasta, ki so umrli od nedelje do srede, je dal na njihovih vrtovih globoko pokopati.

Dodal je še v poročilu, da bo v „celem deželnosodnem okolišu prepovedal martinovanje, kakor tudi proščanje“.

V letu 1646 v trgu Gornji grad so za kugo umrli Peter Steidler, Ahac Sivat, v Tiroseku Luka Pogorečnik, Tomaž v Bezovju, Jakob Rifel, Sebastijan in Matija Podbrežnik, Matija Čermšek, Primož Zavolovešek, Valentin Čertvežnik, Simon Sluga in Jurij Gerčnik.

Iz drugih virov je razvidno, da je kuga zahtevala veliko žrtev v Gornjem gradu leta 1554, pozneje še leta 1603. Znano je, da je na Slovenskem najhuje razsajala med leti 1644—46 v celjskem predelu in ptujski okolici.

Žal ni mogoče ugotoviti kaj več o piscu omenjenega poročila. Verjetno gre za graščinskega upravitelja, saj govori o raznih ukrepih, ki jih je mogel odrediti le oblastni organ. Zagrozi celo s streljanjem, torej bi to kazalo na pravico do krvnega sodstva, to pa je imela le graščina, oziroma njena gosposka.

A. V.

Več bralcev v knjižnici

Občinska matična knjižnica v Mozirju posluje v okviru Zveze kulturnih organizacij Mozirje, sicer pa seveda za lastnim računom. Da bi knjigo približali prebivalcem, so uredili izposojevalnice v 7 krajih, tako so te v Nazarjah, Gornjem gradu, Novi Štifti, Solčavi, na Ljubnem in Rečici. Tudi v delovni organizaciji imajo izposojevalnico (Elkroj). Ko smo se pozanimali, kje je največ bralcev in kje najmanj, nam je povedala Ana Lamut, da segajo izredno po knjigah na Ljubnem, pa tudi v Nazarjah. Manj pa je obiska na Rečici, kar gre pripisati dejstvu, da se mnogi učenci vozijo v šolo v Mozirje in se pojavljajo v matični knjižnici kot bralci. Morda se bo treba na Rečici pogovoriti o drugem odpiralnem času, sedanji verjetno ne odgovarja. Tudi v Solčavi zelo segajo po knjigah, številke kažejo, da je tam glede na število prebivalcev, največ bralcev naše knjige.

Ni pa izposojanje knjig edino delo matične knjižnice. Prirerjajo zelo približljive ure pravljič za predšolsko mladino. Zanimivo, da je za te na Rečici izredno zanimanje! Takšne ure pravljič prirejajo v vsakem kraju, kjer je izposojevalnica najmanj 4 krat letno. Pri tem tesno sodelujejo z vrtci, kjer so, da na ta način obveščajo otroke o urah, ki so namenjene njim. Priprava takšnih prireditev za najmlajše je zahtevna in dosedanje izkušnje kažejo, da so še povsod razveselile male poslušalce.

Nedvomno je razveseljivo dejstvo, da je med bralci največ mladine. Pa še to, da bralne navade postajajo ustaljene med našimi občani. Ker je knjižnica dobro založena s poljudno-znanstveno literaturo, segajo po njej dijaki in študenti, pa tudi občani, ki se ukvarjajo s kakšno raziskovalno dejavnostjo.

Knjižnica razpolaga s preko 19.000 knjigami. Visoke cene zavirajo nakup večih izvodov posamičnih del, vendar pa ne omejujejo pestrosti izbora. Zanimiva je ponudba raznih revij in časopisov, ki se kot celotni letniki vežejo in so v knjižnici na razpolago.

Voda odnaša zemljo

Pod Zotlerjem pred Lučami se je struga Savinja dobesedno zarila v zemljišče in ga odnaša. Ker je tam le malo prostora, je lahko odnašanje usodno. Vodna skupnost je sicer zavarovala del brega z velikim kamenjem (skalami), vendar pa je na najobčutljivejšem delu struga še vedno prosta, se pravi, da voda odnaša še tisto nekaj zemlje, ki je ob Savinji in jo lastnik koristi. Verjetno bi na tem mestu morala biti škarpa, ta pa je draga in je zato niso uredili. Prav bi bilo, da si odgovorni stvar ogledajo in ukrepajo.

Italijanski sindikalisti v Mozirju

V okviru sodelovanja med Zvezo sindikatov Slovenije in federacijo CGIL—CISL—UIL Emile Romagne se je mudila tudi v Mozirju delegacija sindikalistov sosednje Italije. Po tem, ko so si v Sloveniji ogledali vrsto podjetij, so bili tudi v Zgornjesavinjski kmetijski zadrugi v Mozirju. Povsod so se zelo zanimali za naš samoupravni sistem, zato je uvodoma gostom pojasnil delovanje zadruge njen direktor Anton Vrhovnik. Z zanimanjem so si ogledali preskrbovalni center naše zadruge, nato pa so krenili v Šmihel, kjer so si ogledali usmerjeno kmetijo pri Rženičniku. S strani slovenskih sindikatov so skupino spremljali Drago Seliger, Božo Cerar, Tanja Kolenc, mozirski sindikat pa sta zastopala Marko Purnat in Franček Boršnak.

Sindikalisti s svojimi gosti iz Italije pred zadrugo v Ljubiji

Skrb za planinske poti

Solčavski planinci so znani, kot prizadevni že pokolenja, saj so prvi gorski vodniki in domači raziskovalci planin bili prav ljudje iz te okolice. Tudi v sedanjem času ne mirujejo. Predsednik PD Solčava Edvard Iškovic je opisal napore članov društva, ki so jih vložili v urejanje Koče pod Ojstrico. O tem smo že večkrat pisali, vendar pa ne bo odveč povedati še nekatere načrte, ki jih planinci še imajo.

opravili planinci od blizu in daleč, tu velja omeniti prizadevnost mozirskih planincev. Če bi govorili o vrednosti, ki jo danes predstavlja nova koča, bi lahko navedli vsoto okoli 700 s. milijonov. Ob tem pa je bilo opravljenih preko 2000 delovnih ur prostovoljno. Sedaj imajo v načrtu dokončno dograditev te koče in ureditev nekdanje planšarske koče, ki naj bi ostala kot pomnik na naše planšarije po planinah.

Društvo se je osamosvojilo leta 1950. Najprej so dosegli sporazum za oskrbovanje postojanke pod Olshevo. V njem so vzeli del hiše pri Strevcu in tako je tam planinska postojanka, ki je vedno odprta. Nato so se odločili za gradnjo koče pod Ojstrico, ki so jo zgradili z lastnimi sredstvi, ob pomoči delovnih organizacij in Planinske zveze Slovenije. Hvaležni so za gmotno pomoč DO Elkroj, GG Nazarje, Smreka in Državnemu lovišču Kozorog, Kamnik. Seveda pa so ogromno dela

Društvo šteje okoli 150 članov vseh starosti, saj pridno delajo tudi pionirji. Člani sodelujejo na raznih tekmovanjih in pohodih, seveda pa tudi v alpinistični sekciji PD Mozirje. Močno pa skrbijo za ohranjanje okolja in urejanje planinskih poti, vzdržujejo pa tudi lastno transverzalo z Raduhe preko Strelovca do Klemenče jame. Pot je dobro obiskana, saj se je lani vpisalo v knjigo Koče pod Ojstrico kar 4000 izletnikov. To kaže, da je planinskih izletnikov vse več.

K splavarski pesmi

V prejšnji številki Savinjskih novic je bila na strani 7 pod naslovom Flosarska pesem objavljena Pesem o prvem krmanežu Tinetovem Francu iz Mozirja, ki jo je zapisal Jože Lekše. Ob njej je bilo zapisano tudi vprašanje, kdo je bil tisti Kos, ki jo je povedal zapisovalcu.

Pesem je bila doslej objavljena (vsaj) dvakrat, prvič v Kottnikovem zborniku leta 1956, ki v prvem delu obravnava Gornjegrajsko oziroma katastrsko občino Florjan pri Gornjem Gradu z etnološkega vidika. (Z nekaterimi članki je v njem sodeloval tudi Lekše.) V članku Franca Hribernika O savinjskem splavarstvu je ob pesmi pripisano, da jo je Lekšet povedal Janez Rakun, p. d. Kos iz Varpolja leta

1949. Ob drugi objavi v Savinjskih splavarjih Angelosa Baša iz leta 1974 teh podatkov ni, navedeno pa je, da je bila — po mnenju Zmaga Kumrove — to najverjetnejše peta pesem.

Za resno in poglobljeno raziskovanje naše doline je torej treba poznati vse, kar je bilo doslej o njej objavljeno, da se podatki v tisku ne podvajajo in da jih ne iščemo, če so že najdeni. Pred objavo Lekšetovih zapiskov bo treba pregledati vse njegove objave in vso etnološko literaturo, kjer bi bilo lahko objavljeno kaj njegovega. Tega ni neizmerno veliko, treba pa je biti pozoren. Ob pregledu bi se dalo pravzaprav zbrati vse, kar se nanaša na našo dolino, zato bi bil koristen in si ga lahko le želimo.

P. W.

MED NAŠIMI OBČANI ☆ MED NAŠIMI OBČANI ☆ MED-NAŠIMI OBČANI ☆ MED NAŠIMI OBČANI

Kegljanje, njegov šport

Viktor Kovač iz Gornjega grada je domača povsod tam, kjer se keglja. Čeprav ga najdemo med gasilci, kulturnimi in telesno-kulturnimi delavci, pa pravi, da mu je najljubši šport kegljanje. Od leta 1970 živi v Gornjem gradu, kjer ima pleskarsko delavnico.

Bil je med pobudniki za ustanovitev kegljaškega kluba ZKZ v Mozirju in v njem marljivo dela. Klub dosega kar lepe uspehe, so v regijski ligi, višje ne morejo segati, saj za to nimajo sredstev, pa tudi druge okoliščine jim niso naklonjene. Vsi sodelujejo vneto v tekmovalnem delu, vendar pa imajo premalo možnosti vadbe, saj je kegljaška steza sedaj le v Mozirju. Sicer je res vedno več tistih, ki redno vadijo, je pa to povezano s težavami, ker pač niso vsi iz Mozirja.

Viktor Kovač meni, da je sedanja skupina kegljačev obetavna, žal pa je premalo zani-

manja za ta šport med mlajšimi. Čudno se sliši, da je največ mladih v Mozirju, kjer imajo vse najboljše pogoje da bi se resno vključili v kegljanje, pa ostajajo steze prazne. Več zanimanja je med ženskami, tako je pričakovati, da bo kmalu možno oblikovati žensko skupino tekmovalk. Če bodo pridobili potrebna sredstva, bo dovolj tekmovalk nežnega spola, saj je dosti tistih, ki bi hotele sodelovati v Mozirju, Nazarjah in na Rečici. Zelo ugodno bi bilo še to, da je pripravljena mentorstvo nad njimi prevzeti nekdanja državna prvakinja Vida Kranjc iz Mozirja.

Vrsta tekmovalcev kluba ZKZ šteje sedaj kakih 15 tekmovalcev, ti si resno prizadevajo za uspehe svojih klubskih barv. Če se bo klub še ojačal z mladimi, potem bo ta zanimiv šport dobil v dolini mesto, ki mu pripada.

Vinko Knapič kaže radovednežem prestreljeno srce medveda. Dobro ga je zadel.

Medveda je ugnal

Da je ta mrcina vznemirjala prebivalce naše doline in Koroške ni treba poudarjati. Mnogi kmetje na hribovskih kmetijah so se čutili ogrožene, seveda pa je bilo neposredno v nevarnosti tudi njihovo premoženje. Znano je kakšno razdejaje je napravil medved med ovci, kako je uničil številne čebelje panje in podobno. Lovci so napovedovali njegov konec, zaradi pomanjkanja hrane v višjih legah. In res, kljub vsemu, je novica o odstrelu medveda domala udarila kot največja posebnost tistega dne. Zbrali so se novinarji, mnogi so snemali na ljubiteljske kamere, drugi spet s fotoaparati, prišla je skupina televizijskih snemalcev, skratka v Lučah je bilo tiste dni zelo živahno.

Lovsko zadoščenje je imel znan in dolgoletni poklicni lovec v državnem lovišču Kozorog Kamnik, revir Veža — Vinko Knapič. Sedaj že upokojen še neumorno dela, seveda pa ne opušta lovskih navad. Skoraj tri desetletja je bil lovec in to je tudi ostal.

Vinko Knapič je skromen človek, veliko je delal v svojem življenju, tudi družbene naloge je opravljal. Spremljal je mnoge lovece v lov, kot pove, nekatere rad, druge spet ne, kajti cenil je le tiste, ki so z vsvo svojo predanostjo ljubiteljski narave in ne samo lovci na trofeje. Ko je tako opravljal svoj poklic v strmih hribovih nad Lučami, je nekega jutra zaradi poledice zdrknil v brezno in se težje poškodoval. Zelo zanimivo je slišati to pripoved iz njegovih ust. Z neko skupino je bil na lovu za gamsom. Njegovo vajeno oko ga je kmalu izsledilo in ko je hotel točno ugotoviti kam se je žival zatekla, je stopil preveč na rob in zdrknil v globino. Spominja se tistih trenutkov, ko je zavestno z rokami zavaroval glavo med padcem in ko je priletel v bližino gamsa, ki je bil vzrok nesreče. Knapič je najprej ugotovil, da si ni poškodoval glave, da je hrbtnica v redu in se kljub bolečinam z zadovoljstvom predal čakanju na reševalce. Zakaj z zadovoljstvom? Ker je pri tem od blizu ogledoval gamsa, ki se sploh ni umaknil, pač pa je Knapiča začudeno gledal, kot da bi hotel reči, le kaj si iskal na robu... Lovci iz skupine, ki jo je Knapič vodil, so hiteli po pomoč, vendar pa so po nekaj urah poškodovanega Knapiča izlekli

delavci in kmetje, ki so prihiteli tja. To je dogodek, ki ga dolgoletni lovec ne bo pozabil, saj je za posledicami padca bohal še dolge mesece.

Jasno, da je medved, odkar se je pojavil v naših krajih, vznemirjal lovsko strast Vinka Knapiča. Zato ni naključje, da je spremljal gibanja kosmatinca z največjim zanimanjem. Nekako je slutil, da bo medved največ v predelu Luč, zato je točno sledil njegovemu pohajanju med Raduho, Rogatcem in Jezercu. Lovci so večkrat pripravljali konec kosmatinca, vendar se je ta spretno izmikalo. Ko je neki izletnik povedal, da je videl medveda na Javorju, se je Knapič odpravil tja pod Raduho in res je odkril sledi medveda na zamrzlih lužah na cesti. Ko je nato na preži v bližini Pavrske frate čakal, mu je bilo jasno, da je zverina v bližini, saj ni prišla na pašo nobena srna, ki pa se tod sicer stalno pojavljajo. Komaj 20 minut čakanja in okoli 5. ure se je pojavil dolgo iskani medved. Knapič pripoveduje, da si je v tistem hipu zaželel le dobrega strela in mirno je pomeril in ko je odjeknil strel, je medved strepetal, kar je dalo slutiti, da je zadet. Zavlekel se je še kakih 40 m v gozd. Knapič je sicer odšel na mesto, kjer je medveda zadel, vendar pa je bilo iskanje v gozdu nevarno, saj je legal mrak in žival bi lahko bila ranjena, pa zato zelo nevarna. Zato se je Knapič podal v dolino, naslednji dan pa je zbral nekaj lovcev, da so šli iskat medveda in kmalu so ga našli, dobro zadetega, krogla je namreč prebila njegovo srce.

V Lučah je e bilo pravo veselje, zbirali so se ljudje od blizu in daleč, da bi videli uplenjenega žival, pa tudi oddahnili so si, saj je medved vendarle bil neka huda nadloga. Priznanj Vinku Knapiču ni manjkalo in res je med ljudmi bilo prepričanje, da je upokojeni lovec prejel najlepše darilo za njegovo 60-letnico.

Medved je tehtal 160 kg, star okoli 9 let, velikost normalna, ocena kože zlata, lobanja pa srebrna. Knapič je namenil žival kraju, ki bo na ta način pridobil še eno posebnost. Nameravajo nagačeno mrcino razstaviti v ustreznem lesenem kiosku v središču kraja. Tudi to je znak za Knapičevo navezanost na kraj, v katerem živi in dela.

Nekoč so mu ploskali...

V Podhому živi, privezan na posteljo nekdanji pevovodja, kulturni delavec in vneti tamburaš Janez Ročnik. Redki se ga spominjajo z obiskom, čeprav je leta dolgo razveseljeval poslušalce in gledalce ob raznih prilikah.

Naš obisk je sprejel dobre volje in s pripravljenostjo povedati več o nekdanjem tamburaškem zboru v Radmirju, igranju in petju. Kot kmečki sin je ostal na kmetiji vse do danes, ko zaradi hude bolezni ne zmore nobenega dela več. Zanimivo, da je v vsem bil in ostal samorastnik. Nihče ga ni učil tega, kar je on mnoge naučil! Že kot fant, daleč pred vojno, se je vključil v tamburaški zbor v Radmirju, ki ga je vodil Martin Časl iz Podhoma. Prvo srečanje z glasbo ga je okužilo in tako ji je ostal zvest vse življenje. Ko je zborovodja moral iz kraja, je Ročnik korajžno prijel za dirigentsko palico in vodil tamburaše naprej. Veliko truda ga je stalo, da se je naučil branja not in igranja glasbil. Ko je učitelj Počkaj pričel z vajami na odru, se je Ročnik takoj vključil in postal tudi ljubitelj oderskih desk.

Čeprav ni dobro obvladal igranja na harmonijo, je mnogo let učil pevce v Bočni. Naučil se je igrati violino in kitaro, vse to mu je pri uku pomagalo. Pa tudi v tečaj se je podal, da bi svoje znanje izpopolnil. Spominja se prvega koncerta v Bočni leta 1949, ki so ga imeli pri Šeku.

Janez Ročnik je bil v svoji družini edini od otrok, ki je šel po poti glasbe in kulturnega dela. Že mlaj je dobesedno požiral knjige, to mu je ostalo do današnjega dne. Tudi na takšen način je pridobil marsikatero znanje. Njegova prizadevnost za petje ni poznala meja. Ko je po vojni primanjkovalo notnega gradiva, je Ročnik pisal tudi note, ker ni bilo razmnoževalnega stroja, je razmnoževal s kopirnim papirjem.

To je bilo delo, ki je zahtevalo ogromno časa in seveda potrpljenja, vendar obojega Ročniku ni bilo žal! Spomini mu lajšajo dolge ure ležanja, bogato delo v preteklosti pa mu pomeni uteho v neskončno dolgih urah, ki jih preživlja v postelji ali v vozičku.

Aktivist v NOG

Pred vojno je bilo na kmetijah drugače, kot danes, meni Jože Skok. Benda. Največkrat je bilo otrok dovolj in vprašanje nasledstva se je reševalo po starem in neusmiljeno. Tako so seveda drugi otroci, ko so odrasli, morali največkrat s trebuhom za kruhom.

Jože Skok je sicer ostal doma, je pa drvaril, splavaril in delal, kjer je bilo mogoče kaj zaslužiti. Takrat ni računal, da bo kdaj gospodar na domačiji na Brdem. Ko se je povezala spavarska srenja v zadrugo na Rečici, je bil takoj

mu brata po izdajstvu ubili Nemci, je moral ostati na kmetiji in skrbeti za gospodarstvo, delo v NOG pa je teklo naprej.

Njegov spomin je zelo živ in ko seže nazaj v tiste čase najhujšega nasilja, se spomni na leto 1942. Takrat je bilo najhujše, to leto je bilo tudi prelomno za naš boj, meni Skok. Okupator je izvajal takšno prisilo, da si tega ni mogel predstavljati prej nihče. Posluževal se je vseh sredstev ustrahovanja. Ljudje so pod utišom tega starahovladja postajali bojazljivi, kar je seveda bilo za enote in aktiviste NOB lahko usodno. Vendar pa so naprednejši vztrajali in sodelovali naprej v nenakem boju. Takrat je bilo zelo pomembno zbiranje orožja, hrane, zdravil in drugih potrebščin za tiste v enotah. Med nalogami aktivistov je bilo tudi pridobivanje mladih borcev. Tako se spominja Skok primera, ko je neki mladenič želel v partizane. Skok ga je opozoril, da ne bo lahko zdržati vse napore partizanskega življenja. Bilo je v Okonini in kmalu se je pokazalo, da je bila domneva pravilna. Ta mladi človek se je prikazal v dolini v spremstvu nemških policistov in izdajal je vse vprek.

Bilo je nujno potrebno biti oprezen pri navezovanju stikov, tako ali drugače.

Ko je vendarle dočakal svobodo, je delal na Ljubnem v skladišču vojaškega materiala, hkrati pa je razoroževal Nemce, ki so se umikali. Starši so bili izseljeni in so se po treh letih pregnanstva vrnili domov. Tako je po usodni izgubi brata gospodaril na 20 ha veliki kmetiji. Sedaj je izpregel, saj skrbi za kmetijo sin, sicer pa je Skok bolan in zmore komaj kaj malega postoriti. Bolezen je najbrž posledica vseh naporov trdega in nevarnega življenja.

Jože Skok—Benda

zraven. Že tam se je srečal z nekaterimi naprednimi možmi, ki niso verjeli v takratni družbeni red.

Že na samem začetku okupacije se je Jože Skok povezal z organizatorjem Ferdinom Zajcem, ki je bil na Ljubnem. Pozneje ga je delo navezalo tudi na Vipotnika—Strgarja, Ulrih—Ateno in še druge. Nalog v osvobodilnem delu je bilo na pretek, vendar je vstopil 18. junija 1942 v takratno Savinjsko četo, pozneje pa je spet delal na terenu, vse do konca vojne. Ko so

Umrli je Branko Korber

Poln volje do dela in sredi velikih načrtov ustvarjanja je preminul nekdanji predsednik Skupščine občine Mozirje Branko Korber. Sledovi njegovega prizadevanja za napredek doline so vidni predvsem v turizmu, ki ga je po svojem pomenu uvrščal visoko na lestevici delovnih načrtov. Posebno se je zavzemal za napredek turističnih kmetij in njegova zasluga so tudi mnoge hribovske kmetije, ki se danes na obronkih Pohorja uveljavljajo. Mnogim našim občanom je Branko Korber ostal v spominu kot resnično ustvarjalni človek, prepričan borec za lepoto krajine in napredka.

Rodil se je pred 53 leti v Sentiurju pri Celju, kjer je njegov

oče delal kot učitelj na kmetijski šoli. Maturiral je v Celju in nato diplomiral za inženirja gozdarstva. Nazadnje je vodil v Slovenskih Konjicah TOK in kot tak je mnogo storil za napredek turizma v okoliških krajih. Svojem delu se je predajal kot odlični strokovnjak in kot ljubitelj domačega okolja. Dolga leta je delal v osrednji regijski turistični organizaciji (CTZ) in se pri tem zavzemal za sodobno turistično ponudbo na kmetijah. Za ta prizadevanja je bil odlikovan z zlatim znakom Turistične zveze Slovenije. Ob tem velja omeniti še njegovo pisanje, s katerim je v raznih revijah in časopisih, pa tudi v strokovnemu tisku obogatil napore za razvoj turizma.

Uspešen izum

Veselite do motorjev je takorekoč v družini, je dejal v razgovoru Toni Rifelj iz Gornjega grada. Že oče je popravljaj motorje, stroko pa sedaj nadaljuje njegov sin, ki pa je več kot poznavalec svojega dela, je tudi uspešen izumitelj. V njem je prevladovalo prepričanje, da si le z lastnim znanjem lahko utre pot v uspešno poslovanje. Kot izučeni avtomehaničar je nenehno razmišljal o priročnem motornem kolesu. Zakaj priročnem? Takole je razvijal svoje misli: v času beninske krize, pa tudi sicer, bi marsikdo na dopust odpeljal tudi motorno kolo, ki lahko služi cenenemu prevozu na kraju dopusta, ali pa tudi športnim užitkom. Dolgoletne delovne izkušnje in zasledovanje sodobne strokovne literature so bile potrebne, da je Toni Rifelj odločno pristopil k načrtovanju zlozljivega motornega kolesa po lastni zamisli. Že leta 1977 je naredil prvi primerki zlozljivega motornega kolesa. Ta njegov izdelek je vzbudil v strokovnih krogih veliko zanimanje. Posebno pozorno so ga sprejeli na Obrtni razstavi v Celju 1979. To je bila spodbuda za nadaljnje iskanje in usvajanje. Še bolj pa se je v sebi potrdil, ko je uspel svojo zamisel tudi zakonsko zaščititi.

Trdna volja in odločenost, da svoje prvotne zamisli obogati in dopolni, so terjale poglobljeno delo. Uspeh ni izostal! Že na Obrtni razstavi v Mozirju in nato v Celju so poslovni ljudje pokazali za izum Tonja Rifelja veliko zanimanje. Ko so enega od dveh modelov še v Tomosu v Kopru strokovno ocenili (atest inštituta), ko je jugoslovanski patentni urad ugotovil, da takšnega izuma v svetu še ni, je bilo prepričanje v popolni uspeh na dlani. Tako so se odprle možnosti za

redno proizvodnjo motorjev po zamisli Toneta Rifelja.

Metalka iz Ljubljane je prevzela obvezo izdelave motorjev, ki so bili plod dela našega izumitelja. Tako nameravajo v letu 1984 izdelati že 500 primerkov zlozljivega motornega kolesa. Zanjo pa se zanima tudi nekaj tujih proizvajalcev. Najresnejši med njimi je menda iz Zapadne Nemčije. Verjetno bo zaradi skromnega prostora, ki ga potrebuje motor za hrambo in transport ter zaradi skromne potrebe goriva veliko zanimanje za nakup med potrošniki.

Tone Rifelj dela naprej! Pravi, da ima v mislih že nove predloge. Mi mu

Toni Rifelj

želimo, da bi se s pridom uveljavilo domače znanje in njegova osebna prizadevnost.

Ljubenski gasilci potrebujejo brizgalno

O gasilstvu še vedno premalo vemo, čeprav smo že marsikaj napisali. Nedvomno gre za eno najbolj prizadevnih organizacij v naši družbi.

Povsod so v njihovih vrstah številni ljudje, ki so voljni žrtvovati za uspeh društva veliko svojega časa. Tako je tudi na Ljubnem, kjer prav sedaj zbirajo sredstva za nabavo nove gasilne brizgalne, saj je stara odslužila.

Poveljnik GD Jože Sušnik je mlad človek, predan gasilstvu. Povedal je, da so z zbiranjem doslej imeli dober uspeh, kar kaže, da krajani dobro razumejo vlogo in pomen gasilskega društva. Na sploh je mogoče trditi, da doslej niso bili gluhi za potrebe domačega gasilstva.

Nabaviti nameravajo motorno brizgalno Rosenbauer, ker je takih v dolini več in so se doslej dobro obnesle. Seveda je takšen stroj drag in ga je treba uvoziti, vendar pa že dosedanja uspehi zbiranja obetajo, da bodo potreben denar zbrali. V glavnem so krajani naklonjeni njihovi vnemi, seveda pa so tudi taki, teh je le malo, ki nočejo o tem nič slišati. Je že tako, da vsi ne mislimo enako! Marsikdo ne misli, da bi mu gasilci lahko kaj kmalu priskočili na pomoč, saj nesreča nikoli ne počiva.

Gasilsko društvo Ljubno bo kmalu staro 100 let. Šteje okoli 120 članov, med njimi je dovolj mladine, tako je tudi bodoče delovanje zagotovljeno. Tudi žensko desetino premorejo in ta se je doslej na tekmovalnih že dobro obnesla. Želimo, da bi gasilci s svojimi namerami uspeli in da bi stoletnico dočakali dobro opremljeni!

Jože Sušnik

IMI OBČANI ☆ MED NAŠIMI OBČANI ☆ MED NAŠIMI OBČANI ☆ MED NAŠIMI

Živi za boljše kmetijstvo

Na Ljubnem je nekoč delal v zadrugi kot zaščitni referent, od leta 1970 pa kmetuje na posestvu, velikem 18 ha. Kot „star“ zadrugi delavec je tudi danes Oskar Slatinšek predsednik zadrugnega sveta pri temeljni zadrugi organizaciji v Mozirju. Sicer pa bi bilo najbrž že kar odveč poudariti njegovo požrtvovalno delo v Galskem društvu Ljubno.

Iz njegovih besed je zaslediti globoko vez do zadrugništva in kmetijstva na sploh. Sam pravi, da je pomen zadrugne organizacije dodobra spoznal pri svojem delu v zadrugi, pa tudi kot kmet na lastni zemlji. Ve kaj pomeni dobra pospeševalna dejavnost v sodobnem kmetijstvu, ki je kar težko slediti napredku, strokovnjaki pa naj bi sledili zahtevam sedanjega časa in prenašali izkušnje na kmete—zadrugnike. Sicer pa kaj bi posameznik v sedanjem tekmovalstvu za večje pridelke? Zdrugi kmetje pa marsikaj zmorejo, to je najlepši dokaz tudi v naši dolini. Le tako se lahko na trgu tudi uveljavimo, pa tudi kaj bi brez naše Hranilno kreditne službe, posojila so dvignila naše kmetijstvo, saj se usmerjene kmetije ne bi dale urediti zgolj s sredstvi kmeta. Zadrugno delovanje in sploh združevanje je treba vsestransko podpirati. Marsikaj bi morali urejati z več posluha, kar kot primer, zadruga dela s 4% maržo, kako naj na ta način kaj pridelava?

Ko je Slatinšek razglabljal o posojilništvu, je dejal, da se ne spominja primera, da bi dober načrt bil zavrnjen, oziroma, da ne bi bil podprt s posojilom pri HKS, ki razpolaga le s kmetijskimi sredstvi. Seveda razvoj bi bil v marsičem upočasnjena, če se ne bi vključila v kreditiranje tudi Ljubljanska banka v Velenju.

Več neposrednega dela s kmeti še manjka. Seveda je to težko, ker tudi strokovnjakov na zadrugi ni dovolj. Zavedati se moramo, da le

večji pridelki pomenijo gospodarski napredek in obstoj kmetijstva v naših priilikah. Slatinšek navede kot primer sestanek na Ljubnem, ki so ga kmetje imeli med seboj. Takrat so si v oči povedali vse, kar je bilo potrebno in nedvomno gre zaslugi tistega srečanja, da so na Planini prijeli in dobro uspevajo v prizadevanjih za napredek. Tam so sami mladi kmetje, ki z veliko volje obdelujejo skopo zemljo, ker so prislunhili izkušnjam drugih, že usmerjenih kmetov. Tako se kmetje med seboj včasih veliko bolje pogovorijo, kot pa, če bi hoteli pripraviti suhoparno predavanje. Pa seveda Slatinšek ni proti izobraževanju, ki je nekaj drugega kot dokazovanje!

Slatinšek je velik pobornik za pašništvo. Ve, da ima paša veliko vlogo v sedanjem kmetovanju. Končno tudi za mlado živino, čeprav marsikdo obupa, ker pač paša vpliva na tovrstno živino sprva neučinkovito, vendar ko se ta vrne, pa hitro pridobiva na težih! Na Ljubnem imajo dva pašna odbora in sicer za Ter z Goltmi in za Robnikovo planino — Travniki. Če so od leta 1961 bili pašniki prepuščeni brigi naključnih negovalcev, je sedaj drugače. Družba je uvidela pomembnost pašništva in ga vsestransko podpira. Tudi zemljiška skupnost ima dober posluh za razvoj pašništva. Poglejte, pravi Slatinšek, v naši občini se spase kakih 1000 glav živine, ocenjuje se, da je povprečen prirastek pol kilograma na dan. Ni težko izračunati gospodarsko vrednost paše!

In še o samoupravljanju v zadrugi organizaciji. Oskar Slatinšek je zatrdil, da je to uspešno, ni čutiti v naprej pripravljenih sklepov, kar daje pobudo delegatom za delo. Seveda vsak posameznik ne more posegati v odločitve, marsikdo bi to rad, pač pa se odloča skupno in preudarno, pa kaj bi govoril o tem, ko so pa vidni uspehi!

Kmetijski referent v OF

V zadrugno enoto Rečica ob Savinji je vključen tudi kmet Jože Zavolovšek, Brezovnik. Gospodari na preusmerjeni kmetiji, kjer je kmetovalo že nekaj rodov njegovih prednikov. Obdeluje 10 ha, posestvo pa meri 25 ha površine. V hlevu ima 27 glav živine, mlekaric in pitancev. Pred leti so imeli tudi nasad ribeza, pa so ga zaradi pomanjkanja delovne sile opustili, na posestvu delata le Jože in njegova žena, sin pa še hodi v šolo in pomaga, kadar more. Dela je na pretek, pa zmorejo napore s sodobnimi stroji, nekatere več pa koristijo v okviru strojne skupnosti. Razgovor z gospodarjem Zavolovškom je bil zanimiv, ker gre za človeka, ki je mnogo doživel in pri tem ostajal vedno le kmet, ne samo zato, ker je v mladosti obiskoval kmetijsko šolo v Šentjurju, temveč tudi in predvsem zaradi ljubezni do zemlje, do domačije.

Že kar na samem začetku našega kramljanja je Jože Zavolovšek pribil, da je sedaj končno zemlja dobila vrednost, ki ji pripada. Spočetka smo se do nje obnašali do te mere mačehovsko, da je danes marsikatera kmetija prazna in mnogi mladi ljudje so iskali kruha drugje, pa ga je bilo doma dovolj. Res je industrija zahtevala svoje, tudi družbena preobrazba je bila potrebna, vendar pa je bilo neodgovorno ravnanje mnogih, ki so kmetijstvo smatrali kot nekaj, česar bi se človek moral sramovati. No, danes je drugače, kmetijstvo pridobiva na veljavi in s tem tudi kmet. Naša zadruga veliko pripomore k napredku kmetijstva, zato so tudi kmetje v njej trdno povezani, tako tudi naš sogovornik.

Spomin Zavolovška je segel nazaj v leta vojne. Avgusta 1944 se je kot kmetijski referent vključil v gospodarsko komisijo pri Pokrajinskem odboru OF, ki je takrat imel sedež na Ljubnem. Za gospodarstvo je odgovarjal Tone Bole, tajaik odbora je bil Melhior Jošt,

nekdanji mlinar v Celju (Rdeči mlin). Kmalu je bil Zavolovšek dodeljen Okrožnemu odboru OF Celje, kot referent za kmetijstvo. Poverjenica je bila tedaj Marija

Jože Zavolovšek—Brezovnik

Levar, doma iz Šmartnega ob Dreti. Odbor je imel sedež v Radmirju. Od tam je šel v Tomšičevo brigado, kmalu zatem pa k zaščitni četi Centralne tehnike, ki je bila nad Juvanjim pri kmetu Zabrežniku, vodil pa jo je Melik—Gojmir. Komandir čete je bil Ivo Vajd—Šerkov, doma nekje pri Domžalah. Spominja se, kako so iz Radomelj vozili v trdih nočeh papir za tiskarne v dolini. Teh je bilo več, žal pa se spominja le za dve in sicer tisto v Mačkinem kotu in tisto na Brdem pri kmetu Muzgu v kleti (Krefeljnovi). Po vdoru Nemcev v dolino so tiskarne delno umaknili, delno pa skrili v bunkerje. Po vrnitvi v dolino so ugotovili, da so bila vsa skrivališča uničena, natančno ve za bunker v Matkovem kotu. Četa je spremljala vodstvo tehnike do Save in ko se je vrnil v dolino, je bil vključen v VOS—OF, kjer je bil komandir Julij, nato je moral na kurirsko stanico 6 v Homu, od tam pa je bil dodeljen stanici 3, ki je bila v Radmirju. Ko je bilo osvobojeno Celje, je tam na komandi mesta delal kot telefonist, od tam pa se je vrnil na mesto kmetijskega referenta pri okraju Gornji grad.

Peter Jež v Snežni jami

Naravna znamenitost pod Raduho

Za Snežno jama so domačini vedeli od nekdanj, saj so v njej pastirji zajemali sneg in led za pridobivanje vode. Vendar pa nihče ni slutil, kakšne lepote skriva globoko brezno. Šele preboldskim jamarjem je uspelo prodreti v skrivnost tišine in v globine podzemskega sveta. Nekateri so jama imenovali Snežnica, tako nam je pojasnil v začetku razgovora o namerah lučkih planincev glede jame znani planinski in javni delavec Peter Jež — Stoglej.

Naš sogovornik je navdušen nad novim odkritjem, saj vidi v njem dobro možnost nove turistične ponudbe za svoj kraj Luče. Peter Jež je znan po tem, da mu ni mar dela in ne prizadevanja, če gre za naravne lepote in nove pridobitve. Spomnimo se le njevolega deleža pri gradnji koč na Loki pod Raduho. Sicer pa je znan kot turistični delavec in zelo napreden kmet. In ker želi svojim Lučam napredek, tudi tokrat z vso vnemo sodeluje pri iskanju možnosti, da se Snežna jama odpre obiskovalcem. Jama je za obiskovalce lahko dostopna, sedaj še ni odprta, ker je prehod smrtno nevaren. Ko bo urejeno za varnost obiskovalcev, bo enostavno priti do nje, saj je le nekaj minut oddaljena od nekdanje pastirske kočice na planini Arta, ki jo sedaj lučki planinci preurejajo, da bo sposobna sprejeti obiskovalce. Peter Jež pove, da sta bili nekoč zanimivi tudi Erjavčeva in Trbiška jama v Raduhi, vendar pa sta opuščeni in žal tudi upostošeni.

Samoupravljanje ni v krizi

Živimo v časih, ki niso naklonjeni lahkomišelnim. Če smo še do nedavna brezskrbno gledali na naš razvoj, je sedaj čas, da se oklenemo trdno načel samoupravljanja, ki je glavna sestavina našega družbenega življenja. Tako nekako je uvodoma razmišljal predsednik DS Kovinarstva na Ljubnem. Franc Kramer je iz neposredne proučevanja in pozna dobro vse potek dela in organizacije v temeljni organizaciji združenega dela.

Samoupravljanje so v kolektivu delavci osvojili kot edino pravilno pot razvoja, sedaj se ga še bolj oklepajo, ker vedo, da ni druge poti iz težav v katerih se nahajamo. Le z združenimi močmi bomo zmogli vse napore odrekovanja in poslovnih uspeh v zaostrenih razmerah gospodarjenja. Delavski svet Kovinarstva je že sestavljen tako, da mora biti uspešen. Poleg tega pa je dodobra zaživel odločanje v samoupravnih delovnih skupinah, tam se delavci temeljito pogovorijo! Dejansko pride preko te poti v najvišji organ samoupravljanja največ pristnega hotenja delavcev. Kovinarstvo je v bistvu mlad kolektiv, zato ni naključje, da so mladi dobro organizirani in tudi ustrezno zastopani v samoupravljanju. Morda so včasih še premalo izkušeni in se to pozna pri kakšnih preuranjenih zahtevah ali predlogih. Vendar se o vsem dobro pogovorijo.

Franc Kramer je prepričan, da pri njih resnično samoupravljajo, saj je vodenje druga naloga, ki je v rokah strokovnega kadra in seveda vodstva kolektiva. Vse odločitve pa vendarle sprejemajo na sejah DS. Tako so delegati dobri seznanjeni o utripu življenja TOZD. Ne more biti torej izgovora, da nekdo, ki se zanima, ne ve kaj se dogaja. Morda bi kazalo mlajše delavce še dodatno samou-

pravno izobraževati, tega po mnenju Franca Kramerja ni nikoli preveč. Sicer se trudijo z dobrim obveščanjem, vendar pa je včasih odkrit razgovor veliko več, tu misli na brušenje mnenj, ki seveda niso vedno usklajena.

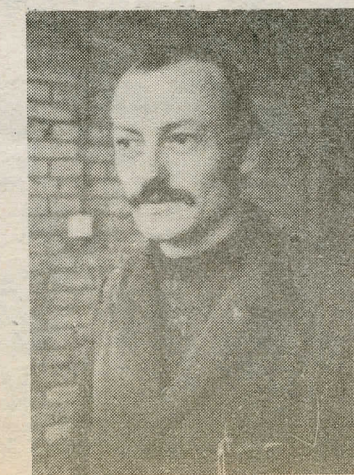
Dejstvo je, pravi Kramer, da pri nas ničesar ne gre po poti samovolje kogarkoli v kolektivu. V tem pa je moč samoupravljanja!

Ko je beseda nanesa na organizacije, ki delujejo v TOZD Kovinarstvo, je Kramer povedal, da je sodelovanje med njimi v vsakem pogledu dobro. To pa je predpogoj dobrega sožitja, saj brez temeljitega sodelovanja sindikata, mladinske organizacije in ZK ne more uspevati nobeden kolektiv. Kjer se ti med seboj ne uglasijo, so težave, ki jih je le težka mogoče odpraviti. Velika prednost je tudi v tem, da so člani kolektiva pod eno streho in da se po potrebi hitro posvetojujejo in nato odločajo.

Planinsko društvo Luče je za organizacijo vseh del za jama imenovalo poseben odbor. Doslej so planinci opravili na raznih ureditvenih delih preko 300 prostovoljnih ur in vložili okoli 110.000 din lastnih sredstev.

Načrtujejo skupaj z jamarji predvajanje filma o jami, ki ga je posnel snemalec TV Franci Gaber. Na ta način želijo opozoriti na znamenitost širšo javnost in privabiti k sodelovanju čimveč ljudi.

Ker je za tako zahtevano delo potrebno več sredstev kot jih sami zmorejo, so sklicali sestanek z občinskimi predstavniki, na katerem so se dogovorili o raznih oblikah pristopa k uresničevanju načrta za odprtje Snežne jame pod Raduho.

Franc Kramer

Njeni napori za napredek

Marija Bezovšek je letos med tistimi, ki so prejeli občinsko nagrado. Le malo-kdo je v občini tako poznan med kmečkimi ženami, kot je Marija. Zakaj? V zadrugi dela že dvanaest let in to pretežno z ženskami, pa če posebej za gospodinjski tečaj, ali pa če prihaja v hiše kot pospeševalka turizma na kmetijah. Tako seveda ni naključje, da so ji kmečke ženske zelo naklonjene, saj je s svojim delom vnesla v dolino veliko napredka.

Po končanem šolanju za gospodinjsko učiteljico na višji šoli v Grobljah, je najprej učila 9 let na eni od osnovnih šol v Ljubljani. Bezovškova je iz ugledne kmečke družine Kneblor pri Gornjem gradu, zato jo je vleklo v domače kraje. Začela je pospeševati turizem na kmetijah v času, ko je bilo v dolini vsega 6 kmetij, ki so se že ukvarjale s to dejavnostjo. Seveda je takrat organizacija ponudbe kmečkega turizma bila še nedorečena. Največ so delali v okviru turističnih društev. Kmalu je bilo jasno, da bo za hitrejši razvoj te zanimive dejavnosti na naših kmetijah potrebno kaj več vlaganja družbenih sredstev in to organizirano preko zadrug, ki tudi sicer skrbijo za posojila kmetom. Začetek je bilo treba obeležiti s pregledom tistih kmetij, ki so imele pogoje, oziroma namen uvajati turistično dejavnost. Obeti so bili dobri, dela pa ogromno. Leta 1972 so pričeli z gospodarsko-turističnimi tečaji po zadrugnih enotah. Najprej so začeli v Mozirju, tam so sodelovala

ženske, ki danes že vodijo turizem na svojih kmetijah. Nadaljevali so v Podvolovjeku, Lučah, Šmihelu in še kje.

Razmah je dobilo razvijanje turističnih kmetij šele v letu 1975, ko so pričele banke s posojili v ta namen. Vključili so se arhitekti, da bi tako ohranili prvobitnost zgradb, najprej Leskošek, iz Ljubljane in Rebek iz Celja. Resničen porast turističnih kmetij beležimo od 1978 do 1982, sedaj je zaradi zaostrenih pogojev naložb, nekoliko težje. Čeprav je zanimanja med kmeti še na pretek, bodo prenove teklo počasneje. V začetku je bilo sporno, kaj je kmečki turizem in kaj gostilna. Z ustreznim občinskim predpisom je bil narejen red, saj je vsakdo pričakoval od počitnikovanja na kmetiji mir, ne pa gostilniški vrvež. Tako so sedaj turistične kmetije res ostale „kmetije“.

Turistično dejavnost je pospeševala tudi Zadrugna zveza Slovenije. Žal pa je dobra povezava v občini sami, saj je Turistbiro povezal interese in jih še bo. Ne gre ločevati znotraj turizma eno ali drugo zvrst, saj gre v bistvu za skupno ponudbo.

Ko smo ob koncu razgovora povprašali Marijo Bezovšek, kako zmore vse te napore, kot žena, mati treh otrok, je smeje povedala, da ima srečo v družini, saj so otroci pridni in tako odpade poglavitna skrb, ki lahko tare mater. Prizadevni zadrugni delavki Bezovškovi želimo, da bi tako ostalo!

Mladi v Novi Štifi

Lahko bi kar v samem začetku dejali, da so mladi v Novi Štifi prevzeli pobudo v kulturni dejavnosti. Žal so mnogo preskromni, da bi o

ZKO Mozirje. Mladi so se torej spet našli!

Grudnik je povedal, da so mladi zadrugniki v kraju zelo dejavni. Tam je združena pretežno kmečka mladina, ki seveda rade sodeluje povsod, kjer se pokaže potreba. Ne kar prezreti pridnih pevcev in recitatorjev, vsi s svojim delom razveseljujejo krajane, ki so ljubi kulturnih prireditev.

Nedavno tega, so mladi uspešno tekmovali na radijski oddaji Spoznavajmo svet in domovino. Pomerili so se že kar s štirimi nasprotniki. Če bi prezrli delo mladih v domačem športnem društvu, bi mnogim stori krivico. To društvo je priredilo že vrsto zanimivih tekmovalij in drugih oblik športnega dela.

Sedaj načrtujejo vsi mladi torej s skupnimi moči, večji krajevno prireditev, ki naj t. bila nekakšno „srečanje“. Menijo, da bodo krajani takšnega srečanja zelo veseli. Sicer pa si hvaležni gledalci, ali poslušalci v Novi Štifi. Manj obiska so imeli igralci na gostovanjih v občini. Zanimivo, da pa so izven občine, kjer so gostovali lepo sprejemali. Gostovali so kar devetkrat. Pa še bodo, saj menijo, da je prav, pokazati znanje tudi drugje. Grudnik s skrbjo povedal, da njihov zadrugi dom počasi propada. Nekaj bo treba storiti, da se v kraju ohrani, saj ga rabijo. Nihče prav ne skrbi za dvoranino ostalo, kar spada k njej. Vse je sicer zelo skromno, pa vendar služi svojemu namenu. Treba bo torej nekaj reči gled doma in se opreti na lastne moči, saj od drugod prihaja pomoč le po kapljicah. Ujajmo, da bodo v Novi Štifi uspešno ohranili voljo mladih do dela,

Viktor Grudnik

svojem delu kaj zapisali, zato je tudi o njih malo slišati. Pa seveda ni prav!

Viktor Grudnik, zaposlen sicer v Stolu Kamnik, je predsednik organizacije ZSMS v kraju. Nanj smo naleteli, ko je popravljal pri sosedu lesena tla v hiši in ni bil kaj prida pripravljen za razgovor. Vendar je rad odgovarjal na zastavljena vprašanja.

V kraju so nekoč veliko igrali, tako ni bil oder nikoli zapuščen. Tako pa ni bilo zadnje čase, ko so starejši izpregli, je nastala vrzel. Zato je mladina preko svoje organizacije dala pobudo za ponovno oživljanje kulturne dejavnosti, saj krajani zelo cenijo delo domačih ljubiteljev. Naprosili so izkušenega igralca Jožeta Petka za sodelovanje. Res se je rad odzval in prevzel režijo prve igre, ki so jo lani spravili na odrske deske. Predstavili so se z igro Sluga dveh gospodov. Začetek je torej obetaven, tembolj sedaj, ko je režiser opravil tudi seminar, ki mu ga je omogočila

Svet varčevalcev BB v Mozirju

Poslovna enota Beogradske banke v Mozirju je bila odprta 24. junija letos. V kratkem času poslovanja ima dobre uspehe, so ugotovili na seji Sveta varčevalcev BB Žalec, ki je pred dnevi zasedel v Mozirju.

Agencijo v Mozirju vodi Danica Kranjc, ki je povedala, da so pridobili na novo 276 dinarskih in 85 deviznih varčevalcev.

Odprli so 79 tekočih računov, odobrili 54 deviznih kreditov in uspešno odkupili večjo vsoto deviz. Za odobravanje kreditov imajo posebno komisijo, ki jo sestavljajo: Franc Pogeljšek, Marija Stiglic in Martin Aubrecht. Prizadevajo si pridobiti čimveč upokojencev, da bi prejeli pokojnine preko njihove bančne enote, saj je takšno poslovanje za vsakogar ugodnejše in že dobro poznano.

V Svet so pritegnili Martina Aubrehta iz Mozirja, za predsednika pa izvolili Iva Robiča iz Žalca. Navzoči so poleg poročil o delu mozirske agencije poslušali tudi poročilo direktorja poslovne enote Žalec, Daneta Seniča, ki je povedal, da BB ne omejuje izplačil deviznih prihrankov, če ne gre za špekulacije. Nakazal je razvojne možnosti poslovanja s prebivalci in poudaril, da BB uspešno sodeluje s kolektivi, ki prejemajo osebne dohodke preko njihove banke na območju poslovne enote Žalec. Da bi približali poslovanje banke, so v 12 podjetjih uredili izplačilno mesto banke.

Če ugotovimo, da je v Mozirju povezanih poslovno v BB že okoli 2000 komitentov, potem je agencija potrebna in so tudi dobri izgledi za njeno poslovanje v naprej.

Naša dolina na TV

Nekaj dni se je v dolini mudila skupina snemalcev in organizatorjev RTV Ljubljana, ki so pripravljali oddajo o naši dolini. Zanimala jih je krajina in ljudje v njej. Skupino je vodil Ivo Štrakl s sodelavci. Njihovo delo sta povezovala Herman Remic in Stane Podsedenešek. Gradivo, ki ga je TV skupina pripravljala bo predvajano na drugem programu v oddaji Dober dan Jugoslavija. Kot je zagotovil Ivo Štrakl, bodo poskrbeli, da se bo uvrstila tudi v prvi TV-program.

Snemali so prizore na turistični kmetiji, krajske posnetke po dolini, zanimivosti in drobno gospodarstvo. Ker bo oddaja tekla tudi v Nemčiji, jo bodo temu prilagodili, da bi seznanila naše zdomce o razvoju drobnega gospodarstva, druge gledalce pa tudi o naših krajinskih lepota in turistični ponudbi.

Iz dela naših turističnih društev

Zbrali smo nekaj podatkov o uspehih posameznih društev v letošnji sezoni. Tako so bili v Gornjem gradu z uspehom zadovoljni, saj beležijo preko 4000 nočitev, od tega 436 tujih. Uspeh je torej v tem, da je več gostov prebivalo v Gornjem gradu letos kot lani.

Seveda se nočitve povečujejo predvsem v kmečkem turizmu, ker pač število turističnih sob v kraju upada. V društvu menijo, da je še vedno premalo načrtna propagande, vendar se to že ureja v okviru Turisbiroja v Mozirju.

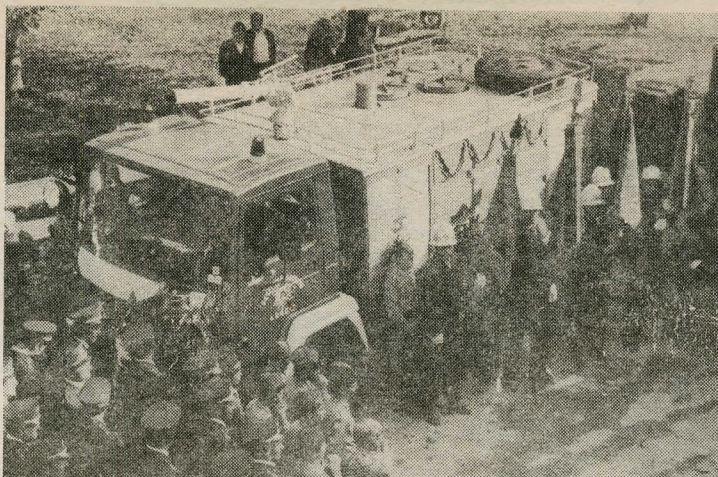
V Lučah je bilo tudi letos živo! Društvo si prizadeva za lastno recepcijsko dejavnostjo zboljšati ponudbo. Do konca avgusta so našli kar 4469 nočitev, od teh 1001 tujih. Mednje so se nekoliko počele domačih pa je bilo nekaj manj, kot lani v istem času.

Opazajo, da je iz leta v leto več zletnikov, se pravi, da se izletniški turizem spet uveljavlja. To je verjetno posledica beninske krize, saj se ljudje vse več vozijo z javnimi prevoznimi sredstvi in potem natujejo sprehode v naravo.

Društvo je tudi letos poskrbelo za lepo ureditev kraja.

Turistični delavci v Solčavi zatrjujejo, da je letos bilo mnogo obiskovalcev v kraju in v Logarski dolini. Menijo, da jih je bilo znatno več kot lani, vendar pa podatkov do dne poročanja še niso imeli. Tudi tu je opaziti veliko zanimanje za ponudbo na turističnih kmetijah. Prizadevni solčavski turistični delavci so tudi letos vzdrževali prodajni kiosk pod slapom Rinka, gostišča pa so oddali v najem. Vendar pa tudi to uspešno delo. Založili so nove razglednice in poskrbeli za pravočasno izdajo cenikov. Pripravili so tudi kratka obvestila o kraju in okolici v večih jezikih.

Ljubenska osnovna šola je tudi tokrat požela uspeh. Turistični krožki v šolah namreč tekmujejo med seboj. Na območju Celjske turistične zveze je v tekmovanje vključenih 12 krožkov. Tu gre tudi za poznavanje turističnih znamenitosti v domačem kraju in za urejanje šolskega okolja. Letos so ob zaključku, ki je bil v Braslovčah, podelili priznanje tudi OŠ Ljubno, ki je zasedla 3. mesto.

Med slovesnostjo v Lučah. Prevzeli so nov gasilski avto.

Solidarnost naših krajanov

Lučani so solidarni ljudje. Pred nekaj meseci je na Metuljevem — eni najbolj urejenih kmetij v Lučah — udarila v hlev strela. Okoli 250 ljudi je hitelo z vedri reševati hlev v ognju, kmetje pa so hiteli s cisternami. Seveda pa so na pomoč prišli tudi gasilci. Kljub temu niso mogli rešiti hleva. Kmet se je kar hitro odločil za zidavo novega hleva. Vsi so mu radi priskočili na pomoč pri odstranjevanju ruševin. Neutrudno so pomagali pri gradnji novega hleva. Zdaj je hlev že gotov, tako da ima kmet v njem že goveda. V Lučah solidarnosti res ne manjka. Pred kratkim so se lučki gasilci odločili za zbiralno akcijo pri nabavi novega gasilskega avtomobila s cisterno za vodo in peno. Ta akcija je uspela in v nedeljo, 16. 10. 1983 je že bila otvoritev avta. Pred gasilskim domom se je zbralo veliko lučkih in gornjesavinjskih gasilcev. Ključke gasilskega avtomobila so podelili vozniku Stanku Pečovniku. Kmetje, ki so darovali največ lesa, so bili botri avtomobilu. Na otvoritvi so govorili tov. Čop, tov. Hriberšek in tov. Šulek. Želimo si, da novi avto ne bi bil nikoli uporabljen. Človek izkaže svojo solidarnost s tem, da pomaga drugim v nesreči.

Simona Robnik,
Novinarski krožek
O. Š. Luče

Obisk narodopiscev

Skupina študentov narodopisja iz Ljubljane je obiskala Arhiv Kulturne skupnosti Mozirje z željo, da bi črpala vire za njihove raziskave, ki jih namestijo opraviti v naši dolini. Že lani so v okviru Študentskega tabora v Lučah z delom pričeli, nadaljevati ga mislijo zelo resno in poskrbeli bodo, da bodo njihovi izsledki in zaključki tudi objavljeni. Gre torej za delo, ki bo obelodanilo zlahtnosti iz naše kulturne preteklosti in tako ohranilo marsikaj, kar bi sicer šlo v pozabo.

Študente sta spremljala dva učitelja, ki skrbita za mentorstvo v skupini. Pobudnica pa je, kot že večkrat v podobnih primerih, Damjana Osterc, ki

s posebnim navdušenjem raziskuje nekatere posebnosti iz življenja prebivalcev nekdanjega Mozirja.

Narodopisju našega območja se torej obetajo boljši časi! Nekateri študenti, domačini, so se lotili proučevanja hišnih in ledinskih imen v posameznih predelih. Med njimi je najdlje Peter Weiss, ki je iz tega področja izbral tudi diplomsko nalogo.

Pomembno je, da mladi iz doline posvečajo kulturni preteklosti toliko pozornosti, saj bo tako marsikaj napisano, marsikaj raziskano. Kajti o teh vrednotah se je doslej, z malimi izjemami, veliko premalo zapisalo.

Prikupna razstava v mozirski galeriji

Tudi tokrat je mozirska galerija poskrbela za prijetno kulturno presenečenje. Povačila je v goste mladega slikarja Rama Selimoviča, ki dela sicer, kot oblikovalec v tiskarni Cinkarne Celje.

Ramo Selimovič je rojen v Goraždu in je končal šolanje na srednji šoli za uporabno umetnost v Sarajevu. Doslej se je predstavil na večih samostojnih razstavah in požel priznanja za svojo „sanjsko“ umetnost. Ko piše o njem dr. Ivan Stopar, je brati med drugim tudi tole:

„Svet slikarstva je svet imaginacije. Če kdaj in za koga, potem velja to za Selimoviča oziroma za njegovo slikarstvo. Neki čudni sanjski svet seva z njegovih platen. Sanjske pokrajine, obljudene z bolj ali manj vsakdanjimi predmeti — kroglami vseh vrst in oblik, kolovrati in kuliserijami, pa ljudmi, slikanih včasih kot torzo, drugič v celi postavi. Glave njegovih figur, slikanih s pravo naturalistično minucioznostjo, se največkrat preobličijo v geometrične like okroglih ali jajčastih oblik; njihova telesnost se nam nenkrat izmuzne in občutimo jih kot privid. Prav ta prividnost pa je tudi temeljna poteza Selimovičevega ustvarjanja. Naj bo upodobljeni

objekt kakršenkoli, vsetej je njegova fizična konkretnost, kolikor ni že sama v sebi negirana, ujeta v čudni abstraktni pokrajini — zdi se nam, kot bi bil predmet prenesen na nek drug, nam tuj planet, izgubljen v kozmosu. To irednost še poudarja izbira barv. Paleta se vselej omejuje na dvoje, včasih troje barv, največkrat modro in zeleno, ki jih slikarjev čopič skrajno pretanjeno variira od svetlih, transparentnih tonov do zamolke zasičenosti. Tako je Selimovičev slikarski svet v svojem vojskemu spoju realnega in irednega na eni strani optično do kraja razviden, v svojih pomenskih odtenkih pa odmaknjen, zavrt in skrivnostno nedoumnega. Kot tak je svojski in enkrat in nesporno razodeva senzibilno umetniško osebnost z močno osebnostno noto in govorico, ki z zadnjimi poganjki svojih korenin še raste iz izročila surrealističnega slikarstva, vendar je zadržana v sodobnem, močno individualnem doživljanju sveta in njegove odtujenosti. In prav v tem je tudi slikarjeva umetniška moč.“

Uvodne besede na dan otvoritve je povedal prof. Anton Venek. V kulturnem delu sporeta je recitala Simona Vjestic, glasbene točke pa je izvajal kitarist Matic Jošt.

Kmetije v korak z napredkom

Savinjska dolina z Logarsko je znana kot ena najlepših alpskih dolin v Evropi, zato ne manjka tudi turističnih kmetij. Tako smo se tudi na naši kmetiji čisto po naključju in nehoti usmerili v kmečki turizem. Naša hiša je bila zgrajena 1908. leta. Ker pa je bila pri nas med vojno kurirska postaja, so se pri nas zbirali partizani. Zato pa je bila še večja tarča sovražnikom. Tako je leta 1941, kot cela Solčava z okolico, prizgana tudi celotna naša domačija. Ker so jo takoj po vojni popravili le za silo, je bilo že zelo potrebno, da obnovimo in dogradimo vsaj notranjost. Ker pa zelo dolgo nismo prišli do sredstev za popravilo hiše, smo 1978. leta najeli turistični kredit in s tem sprejeli obveznost, da bomo oddajali sobe, saj takrat do drugega kredita ni bilo moč priti. Tako smo leta 1979 prvi sprejeli turiste. K nam prihajajo turisti že štiri leta iz različnih krajev

Jugoslavije, pa tudi iz inozemstva, nekateri celo po dvakrat na leto.

Od kmečkega turizma ni le dohodek, ki ni nikakor prevelik. Z gosti nastaja prijateljstvo, poznanstvo, saj nam to mnogo pomeni. K nam prihajajo tudi taki ljudje, ki jih ne moremo pozabiti. Mi imamo turiste samo v času zimskih in letnih šolskih počitnic in za novo leto, saj ata in mama ne bi zmogli vsega dela sama. V sezoni pomagata očetu brata na njivi in v gozdu, s sestro pa mami v kuhinji in na vrtu.

Pomembno je, da širimo turizem tu, kjer so dane naravne možnosti in stremimo za tem, da bi se pri nas na Solčavskem preusmerilo še več kmetij.

Saj ne smemo dopustiti, da bi se mladi še naprej tako odseljevali. Bočočnost je v rokah mladih!

Mateja Suhodolnik,
Novinarski krožek
O. Š. Blaža Arničič Luče

Planinsko slavlje na Okrešlju

Celjski planinci so ob 75-letnici koče na Okrešlju pripravili spominsko slovesnost. Pred Frischaufovo kočo se je zbralo lepo število planincev, ki so na takšen način obudili veličino boja za naše planine v času, ko so po njih segali tujci. Slavnostne besede je povedal predsednik PD Celje Dušan Gradišnik. Ob tej priliki so pripravili v Domu planincev v

Logarski dolini zanimivo razstavo o razvoju planinstva na širšem celjskem območju. Pripravili so tudi spominski žig in tako dostojno proslavili 90 let Savinjske podružnice Slovenskega planinskega društva. Prireditev je popestril še moški oktet iz Luč, znani lučki godbeniki pa so poskrbeli za dobro in prijetno vzdušje.

Republiški lokostrelski pokal že drugič v Gornjem gradu

Taborniki mozirske občine smo se letos že drugič udeležili republiškega lokostrelskega tekmovanja ZLATA PUŠČICA. Na tekmovanje se nas je odpravilo kar 65 iz obeh odredov IV. OPERATIVNE CONE Gornji grad in SAVINJSKIH PARTIZANOV Mozirje—Nazarje.

Tekmovanje v streljanju z loki je bilo na Kosezah pri Ljubljani 16. 10. in sicer od osme ure zjutraj do petih popoldne. Kljub precejšnji konkurenci je gornjegrajskim tabornikom uspelo ponovno osvojiti republiški prehodni pokal, naša je bila zlata puščica v zmagi odredov, naše so bile zlata, srebrna in bronasta puščica v ženski ekipi posameznice in ekipe.

Izredno uspešni so bili tudi taborniki OSP Mozirje—Nazarje, saj so si pridobili v tekmovanju odredov 3. mesto in prejeli bronasto puščico ter 7 diplom.

Ponosni smo se vračali, ne samo zato, ker smo pokal znova prinesli v Gornji grad, ponosni na naše tabornike, ki so z izredno vztrajnostjo, prizadevnostjo in samodisciplino dosegli take uspehe, ponosni pa tudi zato, ker

smo ljubljanske tabornike, ki so si priborili 2. mesto, to se pravi SREBRNO PUŠČICO, prekosili kar za 808 krogov.

Posebej bi rada omenila še tabornike, ki so na republiškem tekmovanju kot posamezniki dosegli najvišje rezultate:

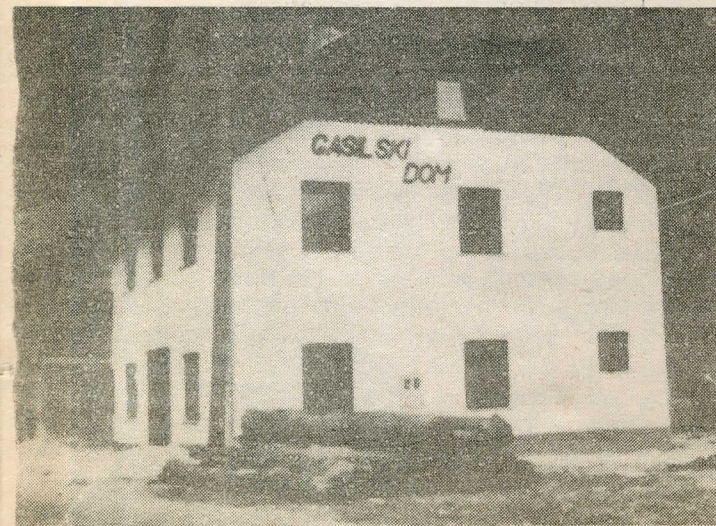
republiška prvaka sta postala Simona Stergar in Andrej Valte (Gornji grad),

druga in tretja mesta v posameznih kategorijah pa so dosegli iz Gornjega grada:

Vojko Majko, Julija Žerovnik in Sonja Pistotnik, iz Mozirja — Nazarje pa Jožica Ropotar, Darja Stiglic in Igor Rebernik. V ženski taborniški ekipi je postala republiška prvakinja Dušana Colnar, drugo mesto pa je osvojila Anda Kavčič, obe iz Gornjega grada. V imenu obeh odredov se zahvaljujem ZTKO—ju Mozirje, ki nam je poravnal stroške prevoza, saj bi se s skromnimi sredstvi, ki jih za svoje delovanje prejemamo, tekmovanja ne mogli udeležiti.

Prepričana sem, da smo z uvrstitvijo na 1. in 3. mesto v republiki taborniki mozirske občine dokazali, da je naše delovanje aktivno in uspešno.

Jožica Purnat

solčavski gasilci bodo kmalu imeli prenovljen dom

Gornjegrajski taborniki vedno in povsod

Odlok o odvozu smeti

Osnutek odloka o obveznem odstranjevanju in odlaganju odpadkov je bil po sklepu SO Mozirje dan v javno razpravo 1. julija letos. Ta naj bi bila zaključena 15. 9. 1983. Ker je prihajalo malo pripomb, je Komite za gospodarstvo in plan pri SO Mozirje s posebnim dopisom ponovno opozoril na datum poteka javne razprave. Nekatere delovne organizacije in krajevne skupnosti so poslale svoje pripombe in predloge, tako je lahko IS SO Mozirje pripravil ustrezen predlog za skupščino občine. Poskušali bomo v nadaljevanju opisati nekatere sprejete pripombe. Za odpadke s škodljivimi snovmi bo treba najti ustrezno odlagališče zunaj občine, ker ga nimamo sami.

Cena naj se ne bi oblikovala po načelu števila ljudi na hišno enoto, oziroma na družino. Znano je, da se število ljudi nenehno spreminja, zato je obveljal predlog, da se obračun opravi po površini, izdelati pa bo treba navodila za ponovno izmero in ugotovitev prostorov, ki spadajo v tisto površino, od katere se bo plačevala pristojbina.

V zvezi z olajšavami pri plačevanju je obveljalo mnenje, da bi

upoštevali le tiste okoliščine, ki so posledica slabega gmotnega stanja koristnika uslug.

Glede odvoza fekalij iz greznice ni določeno mesto, kamor se morajo odvažati, ni pa dovoljeno navvažati fekalije na površine, ki so v bližini vodnih virov, ali tekočih voda.

Društva naj bi za svoje dvorane plačevala 50% pristojbine, vendar bi bila osnova za izračun obveznosti površina.

Imenovana bo posebna komisija, ki naj ugotovi meje naselij, v katerih se bo opravljal redni odvoz odpadkov.

Rok za nabavo ustreznih posode za smeti se postavi na 3 mesece po vselitvi. Obvestila o novih vselitvah pošiljajo izvajalcem matične službe. Predlog, da bi plačevali lastniki počitniških hišic le 50% pristojbine, so spremenili v toliko, da so omenjeni lastniki dolžni plačevati polno ceno za odvoz smeti.

VEZ Mozirje in KS Mozirje sta predlagali, da se v odročnejših krajih (Logarska dolina, Radeč, Loke, Ljubija itd.) opravlja redni odvoz odpadkov s kontejnerji. Takšno možnost predvideva odlok, vendar mora biti zahteva podana s strani zavezanec.

Prijateljsko srečanje na Koroškem

V zvezi z načrti mejnega prehoda na Pavličevem sedlu so se srečali na prijateljskem pogovoru predstavniki občine Globasnica in naše občine. Vabilo je prišlo iz Globasnice in ga je poslal župan Albert Sadjak. Z naše strani so se obiskali udeležili predsednik SO Alojz Plaznik, predsednik OK SZDL Hinko Čop, komandir milice Bernard Petanjek in miličnika postaje Ljubno Rajgl in Bastl.

Takšna neposredna izmenjava mnenj bo pripomogla k spoznavanju želja z ene in druge strani meje. Kot smo že poročali, se vlečejo naša prizadevanja za mejni prehod iz Logarske doline že preko 17 let.

V nesreči nisi sam

Poročali smo o nesreči, ki je zadela Metuljeve nad Lučami. V našem uredništvu se je oglašil Albin Robnik, Metulj, ki je opisal neverjetno pripravljenost za pomoč ob požaru in po njem. Ljudje od blizu in daleč so pokazali toliko dobre volje, da je vse to kar težko opisati. Nekateri so poskrbeli za živino, ki je ostala brez strehe, drugi so dovažali krmo, ki je vsa zgorela, tretji so prihajali na delo, kot če bi šlo za njihovo domačijo. Zato je Metulj izredno hvaležen in je zaprosil, da objavimo zahvalo krajanom, krajevni skupnosti Luče, kmetijski zadrugi, GG Nazarje—TOK, Skupščini občine in njenim organom, gasilcem iz Luč in Radmirja in vsem, ki so kakorkoli pomagali in pripomogli, da je danes na Metuljevem spet gospodarsko poslopije in da teče življenje na kmetijski nemoten napredek.

Proslava v Šmartnem ob Dreti

V spomin na požige zadrečih krajev slavijo vsako leto 24. 10. krajevni praznik. Že nekaj let nazaj se ta dan spominjo še starejših krajanov in jih povabijo na srečanje. Letos je vse potekalo še bolj slovesno, saj so prvič imeli v večnamenskem prostoru šole javno prireditev. To je bilo za vse še posebno veselje, tembolj zato, ker so si nekaj let prizadevali dobiti prostor v katerem bi lahko imeli večje prireditve.

Uvodne besede je povedala predsednica KO SZDL Ana Korkovnik, ki je obudila spomine na tiste mračne dni leta 1944, ko so po dolini Drete goreli domovi. Opozorila je na resne čase, ki jih preživljamo in pozvala k slogi pri naporih za ustalitev gospodarstva.

Pester kulturni spored so pripravili učenci šole in seveda tudi gojenci vrtec iz Bočne in Gornjega grada.

Nato so si krajanji ogledali še prostore vrta v Šmartnem, ki bo delal v sestavi VVO Mozirje. Kot vse kaže, bodo otroci z decembrom imeli v lepih prostorih svoj drugi dom.

Srečanje s starejšimi občani je potekalo s posebno pozornostjo vseh mlajših, najstarejši krajanji Jožefi Nadvežnik pa so pionirji predali lep šopek cvetja.

Odkrili so na Vrtačah spominsko obeležje NOB. Tudi tam je bila slovesnost dobro pripravljena. Krajanji Šmartnega so torej tudi letos dostojno proslavili spomin na 24. 10. 1944 z željo, da bi kaj podobnega ne doživeli več.

Delo na kolektorju v Mozirju

Predsednik SO Mozirje Alojz Plaznik nas je seznanil s pričetkom del na kolektorju od Delejevega jezua do Podsedenskovega mlina. To je le veja celotne kanalizacije, ki je načrtovana še drugje po dolini. Z deli se doslej ni moglo pričeti, ker si urbanisti niso bili na jasnem, kje naj vod poteka. Urbanistična dokumentacija za Mozirje še namreč ni narejena, pa se zato morali posebej za kolektor odločiti, saj gre za naložbe iz preteklega samoprispjevka. Sedaj poteka trasa za kanal po levem bregu Savinje. Pa tudi tu so se morali odločiti med obstoječo strugo in novim izkopom. Zaradi nevarnosti, da bi se ekološke prilike spremenile, so se odločili za nov

izkop. Pa tudi okoli samih cevi si dolgo niso bili na jasnem. Končno so z zemeljskimi deli pričeli, opravlja pa jih Vegrad, TOZD Ljubljana, ki razpolaga s potrebnimi stroji. Ta odsek kanalizacije naj bi bil gotov do aprila 1984, saj je predpogoj za širitev naselja, najbolj pa industrije. Stroški bodo znašali okoli poldruge milijarde s. din. Ta veja kanalizacije predstavlja za Mozirje glavni vod, v katerega bodo speljani drugi kanali.

V pripravi je načrt za odsek od Nazarij do Varpolja. Skupna čištilna naprava naj bi bila nižje od Podsedenskovega mlina, od tam bi voda na več krajih odtekala v Savinjo.

Na Rečici so pripravili tekmovanje gasilskih enot civilne zaščite. Sodelovalo je 11 skupin, prvo mesto je osvojila skupina iz KS Mozirje, drugo Glin Nazarje in tretje Elkroj Mozirje. Tekmovalci so pokazali veliko znanja, tekmovanje sta organizirala Občinski štab CZ in Občinska gasilska zveza Mozirje.

Zložba zemljišč v Pobrežju

Lepe površine v ravnem predelu Pobrežja kar kličejo po sodobni obdelavi. Že zdavnaj se naši kmetje zavedajo, da pomeni razdrobljenost obdelovalnih površin največje zlo pri uporabi strojev. Ti so dragi in morajo biti smotno rabljeni, se pravi, delati morajo! Premiki pa niso delo, so torej predragi. Razparceliranost površin je torej predmet, ki že nekaj časa sem zaposluje nekatere kmete v tem predelu.

Pred tremi leti so se dogovorili trije gospodarji za spoznavno zložbo svojih zemljišč, to so bili Ivan Žunter, Franc Blekač—Mihele in Matija Petrin. Skupna površina je bila 7 ha, razdeljena na 10 parcel. Sporazum med lastniki ni bil težaven, saj so vsi napredni kmetje in vedeli so zakaj se sporazumevajo. Sedaj imajo vsak površine velike okoli dveh ha. To pa pomeni boljše izkoriščanje strojev in seveda tudi večje koristne površine, saj so prej mejniki pobrali kar lepo površino obdelovalnega zemljišča. Skratka,

zadovoljni so z odločitvijo, nihče ni prikrajšan, obdelava pa je znatno lažja. Novo stanje so vnesli v zemljiško knjigo in tako opravili veliko delo.

Vzori pač vlečejo! V Spodnjem Pobrežju so lepi travniki, ki predstavljajo največje površine v tem predelu kraja. So pa seveda tudi razdrobljeni na 9 lastnikov. Kmetje so že našli skupen jezik, že tečejo razgovori za strnjene površine. To pa ni vse, tudi izsušiti nameravajo tiste travnike, ki so mokri. V tem pa pričakujejo pomoč zemljiške skupnosti, saj gre za precejšen kos v ravnini ležeče zemlje. Računajo, da bi morali izsuševalna dela opraviti na 36 ha travnikov.

Že v stari Jugoslaviji so se kmetje to dobro povezovali, saj so imeli svojo zadrugo za izsuševanje, ki jo je ustanovil učitelj Franc Petrač. Takrat so načrtovali izsuševanje območja od Trnovca do Home. Dela so opravljali vse do leta 1943, ko je vojna vihra onemogočila nadaljevanje skupnih del.

Obrambni krožek na OŠ Mozirje

Že spomladi je komisija za usmerjanje mladih v vojaške šole in poklice pri OK SZDL Mozirje razpravljala o delu obrambnih krožkov na osnovnih šolah. Dogovorili so se, in zadolžili nekaj članov komisije, da izdelajo osnutek programa, ter istega posredujejo osnovnim šolam na območju občine Mozirje.

Da bi priprave za delo obrambnih krožkov stekle organizirano, so nekateri člani komisije obiskali vse osnovne šole pred začetkom šolskega leta, kjer so skupaj z vodstvi osnovnih šol, predstavniki krajevnih družbenopolitičnih in družbenih organizacij uskladili program, ter se dogovorili o začetku dela obrambnega krožka v šolskem letu 1983/84.

Tako je steklo delo in začeli so z delom obrambnega krožka na osnovni šoli Mozirje. V obrambno usposabljanje preko obrambnega krožka so se aktivno vključili tudi zunanji sodelavci, kot: KO ZRVS, ZZB

NOV, strelstvo, gasilstvo, ter oddelek za LO in DS in občinski štab TO Mozirje. Takšna pomoč pri izvajanju programa obrambnega krožka na šoli v Mozirju, daje garancijo, da bo pouk usposabljanja zanimiv za učence, ki so se odločili za ta krožek, še toliko bolj, ker program vsebuje večji del praktičnega dela z orožjem, topografijo, streljanje z zračnim in malokalibrskim orožjem, ogled tehničnih zborov v enotah TO in JLA, obiski v vojašnicah—vojaških šolah, razstav iz NOB, ter ogled zgodovinskih in kulturnih spomenikov v Gornji Savinjski dolini.

Tako zastavljen program bo verjetno veliko prispeval in pomagal osnovnim šolam pri izvajanju pouka obrambe in zaščite, marsikateremu mladem učenca pa v razmišljanje, da tudi vojaški poklic ni tako težak, kot si sedaj nekateri mislijo.

Franc Omladič

Med nastopom najmlajših v Šmartnem

Delavska univerza

Mozirje

bo organizirala v zimskem času 1983/84:

- začetni in nadaljevalni tečaj krojenja in šivanja (Bagat)
- tečaj ročnih del (makrame, tapiserije)
- začetni tečaj nemškega in angleškega jezika
- tečaj strojnega pletenja

Prijave sprejemamo na Delavski univerzi Mozirje do 15. 12. 1983 vsak dan od 7.00 — 14.00 ure ob sredah pa od 7.00 do 16.00 ure.

OBVESTILO

Vse uporabnike vode iz vodnega zajetja Letošč obveščamo, da bomo pričeli z zamenjavo vodnih števcov, katere moramo posredovati v kontrolo Zavodu za kontrolo meril.

Kontrolo meril je upravljalec dolžan izvajati v skladu z Zakonom o merskih enotah in merilih (Ur. list SFRJ, št. 13/76).

Vse uporabnike prosimo, da omogočijo delavcem dostop do vodnih števcov in izvršitev dela. O izvršeni menjavi števca bomo izdali potrdila.

Za razumevanje se zahvaljujemo!

VEZ Mozirje

OBVESTILO

Trgovska delovna organizacija „SAVINJA“ Mozirje obveščata svoje cenjene stranke, da je s 1. novembrom 1983, skladno z vašimi željami in potrebami, določila nov odpiralni čas v vseh svojih prodajalnah in to:

1. V poslovalnicah: „Blagovnice“ v Mozirju, „Železnina“ v Mozirju, „Trgovski dom“ v Nazarjah, „Market“ v Rečici ob Savinji in „Železnina“ Rečica ob Savinji od ponedeljka do vključno petka od 7,30 do 18,30 ure. Ob sobotah od 7,30 do 14,00 ure.

2. V prodajalni: „Samopostrežba“ Nizka od ponedeljka do vključno petka od 7,30 do 18,30 ure. Ob sobotah od 7,30 do 12,00 ure.

3. V prodajalni: „Samopostrežba“ Bočna od ponedeljka do vključno petka od 7,30 do 12,00 in od 14,00 do 17,00 ure. Ob sobotah od 7,30 do 12,00 ure.

4. V prodajalni: „Bencin“ Nazarje od ponedeljka do vključno sobote od 7,30 do 19,00 ure.

Ob nedeljah in na državne praznike od 9,00 do 15,00 ure s tem, da na te dneve dela črpalka, po dogovoru s PE Petrol Mozirje, le v II. in IV. trimesečju v letu.

5. V bifeju Rečica ob Savinji od ponedeljka do vključno petka od 7,00 do 12,00 in od 16,00 do 18,00 ure.

Ob sobotah od 7,00 do 12,00 ure.

Za obiske naših prodajal in za bogate nakupe se toplo priporočamo.

VABILO

Z dajanjem svoje krvi lahko naredite največ, kar lahko stori človek za sočloveka. Zato vas pričakujemo na krvodajalski akciji, ki bo v osnovni šoli Nazarje

**dne 5. decembra 1983
od 7. do 13. ure**

Prijave sprejemajo krajevne organizacije Rdečega križa, v delovnih organizacijah pa osnovne organizacije sindikata. Krvodajalce iz krajev izven Nazarja bomo prepeljali s posebnimi avtobusi. Čas odhoda avtobusov bo objavljen na plakatih, imajo pa ga tudi vse delovne organizacije in KO RK.

Občinski odbor Rdečega križa
Mozirje

VEZ n. sol. o., MOZIRJE
Komisija za delovna razmerja

objavlja
prosta dela in naloge

OSKRBNIK VODOVODA

Pogoji:
— KV vodoinštalater
— 6 mesecev delovnih izkušenj
Poskusno delo 2 meseca

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema 8 dni po objavi Splošni kadrovski sektor VEZ n. sol. o., Mozirje.

V Glinu so imeli vajo gasilci in enote CZ. Pokazali so veliko pripravljenost in neoporečno znanje večšin, ki bi v primeru nesreče veliko pomenilo.

Veterinarsko dežurstvo

21. 11. do 27. 11. Kralj Ciril, dipl. vet., Ljubno, tel. 840—112
28. 11. do 4. 12. Lešnik Marjan, dipl. vet., Ljubija, tel. 831—017
5. 12. do 11. 12. Zagožen Drago, dipl. vet., Ljubno, tel. 840—179 (840—094)
12. 12. do 18. 12. Kralj Ciril, dipl. vet., Ljubno, tel. 840—112
19. 12. do 25. 12. Lešnik Marjan, dipl. vet., Ljubija, tel. 831—017
26. 12. do 2. 1. Zagožen Drago, dipl. vet., Ljubno, tel. 840—179 (840—094)

Kino Mozirje v decembru

1. Clach—oster fant — angleški film — glasbeni
3., 4. Peti mušketir — ameriški film — pustolovski
6. Poštar zvonil vedno dvakrat — ameriški film — ljub. drama
8. Leto strahu — ameriški film — grozljivka
10., 11. Kaboblanke — ameriški film — pustolovski
13. Kje si sreča — francoski film — melodrama
15. Čudežni mojster kung fu — Hong Kong — karate
17., 18. Moč puma — ameriški film — pustolovski
20. Horoskop — francoski film — komedija
22. Kaj se dogaja, ko otroci odrastejo — ameriški film — komedija
24., 25. Petek 13 — ameriški film — grozljivka
27. Bitka med zvezdami — ameriški film — znanstveno-fant.
29. Čudna priča zločina — ameriški film — kriminalka
31. Judy v uniformi — ameriški film — komedija
POPOLDANSKA MLADINSKA PREDSTAVA
1. 12. Tom in Jerry najboljša sovražnika — risanka

Kino Ljubno v decembru

- Teden najbolj obiskanih filmov od 28. XI. do 2. XII.
28. XI. Zbogom Emanuela — francoski film, erotski
29. XI. Vinetu v dolini smrti — nemško jugoslovanski film, vestern
30. XI. Med jastrebi — vestern
1. XII. Ljudje orli — ameriški film, avanturistični
2. XII. V zmajevem gnezdu — hong kongski film, karate
3.—4. XII. Seks v 100 lekcijah — danski film, erotski
6. XII. Roka smrti — hong kongski film, karate
10.—11. XII. Laura — spomini enega leta — francoski film, erotski
17.—18. XII. Herbi gre v Monte Carlo — ameriški film, komedija
24.—25. XII. Most na reki Kwai — angleški film, vojni

Matična kronika za oktober

POROKE: PRESEČNIK Miran, star 25 let, prodajalec, Brezje 24 in FUŽIR Romana, stara 22 let, učiteljica iz Mozirja 200, NAPOTNIK Slavko, star 26 let, gradbeni tehnik iz Nazarij 61 in BITENC Nada, stara 21 let, ekonomska tehnik iz Zg. Pobreže 11, MIKLAVC Ludvik, star 21 let, mehaniški tehnik, naprav iz Bočne 122 in ZAGOŽEN Brigita, stara 19 let, prodajalka iz Ljubnega/S 16, SLAPNIK Peter, star 25 let, zidar iz Rovta 26 in KOS Olga, stara 23 let, delavka iz Dol Suhe 23, ŽEROVNIK Boris, star 22 let, avtoklepar iz Dola 31 in POTOČNIK Marta, stara 23 let, med. sestra iz Tiroseka 47, DOBOVIČNIK Rudolf, star 23 let, elektricar iz Škalskih Cirkovc 31 in PODVRATNIK Marija, stara 22 let, sestavljalka iz Lepe njive 62, KOROŠEC Jožef, star 27 let, vzdrževalec iz Lepe njive 47 in GREGORC Bernarda, stara 20 let, ek. tehnik iz Ljubije 2, POLAK Milan, star 22 let, konfekar iz Kokarij 14 in ŠUMEČNIK Angela, stara 19 let, konfekar iz Potoka 25, OREŠNIK Joško, star 24 let, pleskar iz Smiklavža 13 in VERŠNIK Aleksandra, stara 23 let, varuška iz Smiklavža 63, OŠEP Jože, star 29 let, dipl. ing. elektrotehnik iz Robanovega kota 29

in VRŠNIK Helena, stara 19 let, študent iz Podolševce 23, CERAR Milan, star 26 let, mizar iz Ljubnega/S 146 in KRUMPAČNIK Nada, stara 19 let, gospodinja iz Planine 19.
SMRTI: HUŠ Marija, stara 81 let, upokojenka iz Lepe njive 73, GOLIČNIK Franc, star 86 let, kmet iz Lepe njive 20, POLIČNIK Ana, stara 74 let, gospodinja iz Solčave 45, DEŠMAN Mihaela, stara 86 let, kmetovalka iz Robanovega kota 39, VAVDI Janez, star 81 let, upokojenec iz Solčave 13, ERMENC Ivanka, stara 84 let, upokojenka iz Meliš 7, ERMENC Marija, stara 74 let, gospodinja, Primož 10, PEZAR Marija, stara 72 let, kmetovalka iz Šentjanža 37, PLESNIK Anton, star 82 let, upokojenec iz Rečice/S 27, STRADOVNİK Franc, star 78 let, upokojenec iz Bočne 31, SUHOVERŠNIK Apoloniya, stara 73 let, preužitkarica iz Lenarta 11, POLIČNIK Matija, star 55 let, upokojenec iz G. grada 146

„Savinjske novice“ izhajajo mesečno - Izdaja SZDL občinne Mozirje - Urejuje uredniški odbor - Glavni in odgovorni urednik Aleksander Videčnik - Fotografska priprava Ciril Sem - Uredništvo in uprava: Mozirje 175, telefon: (063) 831-069 - Žiro račun pri SDK ekspozitura Mozirje, številka:

52810-637-55424 - Savinjske novice, glasilo SO Mozirje - Rokopise, objave in oglase za vsako številko sprejemamo do 20. v mesecu - Stavek, filmi in prelom DITC, tozd Grafika Novo mesto - Tisk na rotaciji Ljudske pravice v Ljubljani - Po mnenju IS SRS, Sekretariata za informacije (št. 421 1/72 z dne 9. maja 1973) je časopis oproščen davka na promet proizvodov.

Spoznanje

Pride dan ko odraste, — in odideš daleč proč v tuje kraje.

Upanje imaš in željo, da vsak, ki stiska ti roko bo prijatelj tvoj in tudi brat, in lažje stopali bi skupaj do naše zadnje še postaje.

Priromaj pa le do kamnite tam ograje, človečnosti nikjer več ni, le jezik poln nevoščljivosti, ki reže ostreje od kose....

Marija Rihter
Bočna

Kolona pred nami se je premikala počasi. Slišati se bilo topotanje okovanih čevljev. Zbiti smo bili in naši koraki so bili kratki. Počasno hojo so nam vsiljevali tudi tisti pred nami. Zato nas je kmalu zatekel dan. Začelo se je svitati. Dohitevali in prehitevali smo drug drugega. Na obrazih borcev je bilo videti utrujenost. Polagoma se je danilo in ko je sonce razpršilo jutranje meglice smo slišali trušč, ki je postal vse močnejši in razločnejši. S ceste, ki pelje po dolini smo slišali ropot motornih vozil, ki se nam je zdel iz minute v minuto močnejši. V dolini je že besnel sovražnik in se pripravljala za hajko na Mozirske planine. Tudi letala — štorčke so nas že večkrat preletele, vendar nas še niso odkrili.

Simon Sekirnik

govorni in vedri. Vzpenjali smo se po ozki vijugasti planinski cesti. Hodili smo v raztrgani koloni z velikim razmahom. Po naporni poti smo prispeli na Goličnikovo planoto. Pod zavetjem košatih dreves, smo se ustavili. Tu sem se poslovil od ranjenega Romana in od takrat pa do konca vojne se nisva več srečala. Odsel je z drugimi ranjenci v partizansko bolnišnico.

Mirko Jerman

Ker so obveščevalci prihajali iz doline z vedno bolj vznemirljivimi vestmi, smo kmalu nadaljevali pot, ki je bila bolj strma in posuta z ostrim kamenjem. Mozirske planine so se že kopale v toplu soncu. Bile so pravljico lepe. Čeprav smo bili utrujeni in nenaspani smo rinili naprej v objem varnosti, ki so nam jo nudile te čudovite planine.

Proti večeru je poveljstvo brigade ukazalo, da se I. in III. bataljon že zvečer prebijeta čez Savinjsko in Zadrebško dolino na Kranjsko. Naš bataljon pa naj bi ostal na Mozirskih planinah, kamor so nas potisnili zadnji sunki sovražnikovih enot. Z manevriranjem bi morali vzbuhati pri sovražniku vtis, da se tu zdržuje še cela brigada.

Tako sta bataljona pozno popoldan krenila na pot. Zvečer, ko bi na dolino padel prvi mrak pa bi se prebila pri Okonini čez glavno cesto Mozirje — Ljubno, ki je bila močno zastražena. Še predno so prišli iz gozda, so padli v močno zasedo. Po srditem jurišu so se le prebili in nadaljevali pot čez Zadrebško dolino na Kranjsko.

Slišali smo to strahovito streljanje in si tudi predstavljali, da sta se bataljona spopadla z Nemci. Eksplozije so se zlivale v eno samo pošastno bobnenje, ki je valovilo po pobočjih Mozirskih planin, kot bi jih hotelo omajati in pretresti v temeljih. (Nadaljevanje in konec prihodnjič)

Zakaj Zgornja Savinjska dolina?

Ime Gornja Savinjska dolina (Savinjska dolina odslej krajšam s SD), ki ga uporabljamo in v pisumu, objavljenem v oktobrski številki Savinjskih novic, zagovarja dr. Drago Meze, je — v primerjavi z varianto Zgornja SD — prašljivo iz več razlogov:

1. zaradi neskladja z dejanskim stanjem v zgornjesavinjskem narečju,
 2. zaradi neskladja z dejanskim stanjem v slovenskem knjižnem jeziku,
 3. zaradi nasprotja z imenom Spodnja SD in
 4. zaradi razkoraka med pogostim pojavljanjem variant Zgornja SD v govoru domačinov in Gornja SD v pisavi (seveda tudi nedomačinov).
1. V zgornjesavinjskem narečju, katerega meje se skoraj ujemajo z mejami občine Mozirje, se govori pridevnik **gornji**, le v nekaterih redkih primerih tudi **gornji**, npr. v govoru kraš v zvezi **gornja hiša** 'soba v nadstropju kmečke hiše'. Starejši prebivalci govorijo pridevnik **Gornji** za višji del para kmetij enakega imena, npr. **Gornji Vičlovnik**, toda poleg **Zgornji**, ki je pri mlajših prebivalcih doline skoraj reden in običajen. (Dr. Meze navaja v delu Hribovske kmetije v Gornji Savinjski dolini po letu 1967, ki je izšlo pred tremi leti, nad 40 parov hribovskih kmetij, ki so bile nekoč razdeljene in imajo zdaj ob sebi pridevnik **Zgornji** ali **Spodnji**; vsaj v Mezetovem delu ni nikoli zapisan **Gornji**.) Končno se govori in piše samo **Zgornje Pobreže**, **Zgornje Kraše** in **Zgornja Radegunda** — poleg osamljenega primera **Gornji Grad**, ki pa ga je treba obravnavati posebej. (Najbrž preveliko prepričanje o boljšosti imena **Gornja SD** izvirava prav iz naslonitve na ime **Gornji Grad**, češ č ga domačini govorijo brez konkurence **Zgornjega Grada**, bo

popolnoma v redu tudi **Gornja SD**.) V urbarju gornjegrajskega benediktinskega samostana iz leta 1426 je po pet krajev s pridevnikom **Gornji** in **Dolnji** (nobena ni z **Zgornji** ali **Spodnji**). Gornji Grad je v tem urbarju zapisan le z nemškim imenom (prvič sploh leta 1140 v obliki **Obbrenburch**). Ob nemškem imenu se je gotovo pojavljalo tudi slovensko, ki pa ni bilo (tolikokrat) zapisano; v uradnih dokumentih se je začelo redno pojavljati najbrž šele po prvi svetovni vojni. Ker je bil Gornji Grad do druge svetovne vojne upravno središče doline, se je njegovo ime tudi večkrat uporabljalo, sploh pa pisalo; mislim, da je ravno to vplivalo na obstanek oblike **Gornji Grad**, upoštevati pa je treba tudi izgubo občutka, da bi bil poimenovan nasproti spodnjem gradu (tj. Vrbovcu v Nazarjah). Pri drugih, v pisavi manjkrat rabljenih imen iz naše doline sta danes običajni obliki **Spodnji** in **Zgornji**, gotovo tudi zato, ker je pri **Zgornjih Pobrežah**, **Zgornjem Podpečniku**, **Zgornji Radegundi** in **Zgornji SD** občutek nasprotja (ali povezave) s **Spodnjim(i)** oziroma **Spodnjo** še živ. Pri **Zgornjesavinjčanih**, ki govorijo v narečju, pridevnik **gornji** v občnih imenih skoraj ni več v navadi, v krajevnem imenu **Gornji Grad** pa je reden. V imenih kmetij in v ostalih krajevnih imenih je pri mlajih le zane-marljiva varianta **k Zgornji**, pri starejših pa je nekoliko pogostejši. Pridevnik **gornji** v občnih in lastnih imenih je pri vseh generacijah prevladujoč.

2. V slovenskem knjižnem jeziku je stvar še jasnejša: Slovar slovenskega knjižnega jezika, ki je doslej prišel od gesla a do **prenumeracija**, navaja podatke za vse tri besede, ki so se že pojavljale v imenu naše doline. Varianta

gorenji je danes zastarela, **gornji** pa je podrejen sinonim **k Zgornji** in se govori in piše toliko redkeje, da nevtralni varianti **Zgornji** ne more konkurirati. Te tri oblike kažejo v imenih naselij SR Slovenije nekoliko drugačno razporeditev, pri čemer je pač treba upoštevati konzervativnost tovrstnih imen: najpogostejše se pojavlja par **Zgornji** — **Spodnji** (nekako 110-krat), manjkrat **Gorenji** — **Dolenji** (približno 75-krat), najmanjkrat pa **Gornji** — **Dolnji** (približno 35-krat). V krajevnih imenih varianta **Gornji** v korist variante **Zgornji** upada vse to stoletje, kar bi dr. Mezetu kot geografu moralo biti znano.

3. Vzrok za povezavo **Gor(en)ji** — **Spodnji** v imenih naselij lahko najdemo v včasih kar čudaškem uradnem poimenovanju, ki ne gleda na govor domačinov. (Pri nas je uradno **Homec** — **Brdo**) in (**Zgornje** ali **Spodnje**) **Pobrežje**, čeprav domačini govorijo **Homec** in **Pobreže**.) Toda novih, umetnih poimenovanj ni mogoče delati na osnovi izjemnih in nesistemskih vzorcev, temveč v skladu s knjižnim jezikom, v katerem se bo ime pisalo, in narečjem, v katerem se bo prišlo in najbrž največkrat govorilo. Če je treba po zagovor umetno narejenega imena za našo dolino hoditi v idrijsko občino, mora biti z njim nekaj resničnega narobe.

Ne zaradi logocizma, temveč zaradi naravnosti sem mnenja, da bi bilo treba pri odločitvi o umetnem imenu naše doline upoštevati razmerje do poimenovanja za spodnji del SD: če je **Gornja SD**, naj bo tudi **Dolnja SD** — če je **Spodnja SD**, potem mora biti **Zgornja SD**.

4. V strokovnih geografskih delih o naši dolini se je v zadnjih dvajsetih ali

petindvajsetih letih največkrat pojavljalo ime **Gornja SD**, in sicer zato, ker je skoraj vsa napisal dr. Drago Meze. Po izidu tretjega dela Krajevnega leksikona Slovenije leta 1976 pa je ta raba skoraj brez izjeme prodrla tudi v druga (redka) dela, ki govorijo o dolini. Pri Savinjskih novicah je bila oblika **Zgornja SD** za objavo marsikdaj sprejmeta v **Gornja SD** — pač s sklicevanjem na rabo v leksikonu —, kar potem seveda daje še močnejši vtis o zastopanosti oblike **Gornja SD** v pisavi. Na ta način pa se žal ne da dokazati, da je oblika **Gornja SD** "pravilna".

Krajevni leksikon Slovenije deli imena naselij na nekakšno "prava" in t. i. "ljudska". Mislim, da so ljudska, če jih govorijo ljudje (saj kaj takega ne moremo pričakovati npr. od medvedov); vsa uradna, uradniško vsiljena in umetna imena brez rabe v govorjenem jeziku so papirnata in se potrjujejo le v pisni obliki, sicer pa so brez moči. Ob delanju oziroma ob vrednotenju imena **Gornja SD** je treba to upoštevati, saj se mu sicer kaj lahko zgodi, da bo starinsko ali zastarelo (v svojem prvem delu) že čez eno ali dve generaciji in da se ga 'bo obdržal atribut "umetno". Popolnoma neustrezno je mišljenje, da umetno narejenega imena za našo dolino prebivalci ne bodo tudi govorili; mislim, da ga bo za Zasavinje ali za Zadrete in kot ime za oboje skupaj čedalje več, toda le v obliki **Zgornja SD**, kar potem prehaja tudi v pisavo.

Nič nimam proti temu, da tisti, ki so vajeni pisati **Gornja SD**, še naprej pišejo tako, toda naj ne preganjajo drugega imena, ki je primernejše. Našo dolino pa imenujemo tako, kakor ji na osnovi povedanega ustreza: **Zgornja Savinjska dolina**.

Peter Weiss

Fran Tominšek (1868 — 1943)

V tej in naslednji številki bom predstavil dva planinca — Frana in Josipa Tominška, naša rojaka, ki sta se rodila na Slatini v Bočni (pri Porti). Znameniti planinec in alpinist je bil tudi Franov sin Stanko Tominšek, ki pa ga samo omenjam, saj je bil rojen v Ljubljani; v Zadretru je preživljal le počitnice.

Planinec in planinski organizator Fran Tominšek je bil rojen 26. novembra 1868 Mateju in Mariji, rojeni Stampfel. Osnovno šolo je obiskoval v Gornjem Gradu, gimnazijo v Celju v letih 1881—88, kjer je maturiral z odličnim uspehom, nato pa je do leta 1892 študiral pravo v Gradcu, kjer je naslednje leto dobil doktorski naslov. Pripravnštvo je opravil v Celju in Ljubljani, kjer je od leta 1899 dalje vodil odvetniško pisarno (od leta 1913 naprej svojo). (Pravnika sta bila tudi v omenjeni Franov sin Stanko in Josipov sin, torej Franov nečak Teodor.) Fran Tominšek je planinstvo vzbujal že kot otrok, saj so mu gore bile tako rekoč na dosegu noge. Leta 1888 se je z Josipom prvič povzpel čez Vodole na nezaznamovano in nezavarovano Ojstrico, sestopil pa je čez Škarje na Klemenškovo planino in naprej v Mezet, kar je bil občudovanja vreden

podvig. Leta 1901 je bil izvoljen v osrednji odbor Slovenskega planinskega društva (SPD), naslednje leto pa je že postal namestnik načelnika oziroma predsednika Frana Orožna, ki je kot prvi imel to funkcijo v letih 1893—1908. Tominšek je pri SPD urejal zemljiškoknjižne zadeve ob gradnji slovenskih koč in poti, pri čemer je sodeloval predvsem z Jakobom Aljažem. Dosegel je pomembne uspehe v boju proti Nemško-avstrijskemu planinskemu društvu in njegovim sekcijam v Kranju, Beljaku, Trstu in Celju. Nemci in nemčurji so hoteli dokazati, da so Triglav in druge naše gore pravzaprav namške, zato so jim dajali nemška imena, gradili so nemške kočice — kamor Slovenci seveda niso smeli — in označevali Triglav za "nemškega kralja Julijskih Alp". Tominšek je bil pravnik, zato je vedel, do kod sme pri spopadanju z Nemci.

Leta 1903 je iz Vrat na Kredarico in dalje na Triglav trisiral pot, ki se po njem imenuje Tominškova in ki je najlepša med severnimi pristopi na Triglav. Sodeloval je pri gradnji in obnavljanju planinskih postojank, poti, pri širjenju planinske organizacije in ustanavljanju podružnic. Po odstopu

dotedanjšega predsednika SPD Frana Orožna je bil na to mesto soglasno izvoljen Tominšek, ki je tu ostal 23 let (od 1908 do 1931).

Po koncu prve svetovne vojne je SPD izgubilo vse postojanke na drugi strani meje, dobilo pa je nekaj nemških postojank. Izropane in poškodovane so bile pod Tominškovim vodstvom obnovljene.

Ko so mlajši člani SPD prišli v osrednji odbor, so zahtevali gradnjo smučarskega doma na Krvavcu, obenem pa so očitali osrednjemu odboru, da postaja hotelsko in gostilničarsko društvo, nima pa razumevanja za kulturo in znanost, za alpinistiko in zimsko alpinistiko. Gospodarsko usmerjeni odborniki SPD so se na ta očitek branili, češ da dolinske postojanke in hoteli, s katerimi je upravljalo SPD, dajejo denar za društveno dejavnost. (Hotel Zlatorog v Bohinju je bila investicija, ki je spravila društvo v denarne težave.) "V obnovitveni povojni dobi je bilo to res in samo premljivi gospodarski politiki Frana Tominška se je bilo zahvaliti, da je SPD zgradilo toliko koč. Po drugi strani pa je prav trmasto vztrajanje pri društvenem gospodarstvu od neupoštevanju mladih svežih tokov dr. Tominšku spodnesto predsedniški

stol" (Tone Stojin: Oris zgodovine planinstva, druga izdaja, Ljubljana 1978). Tominšek je leta 1931 odstopil s predsedniškega mesta, a že čez tri tedne je postal častni predsednik SPD.

Ob zagnanem delu doma je Tominšek sodeloval tudi pri ustanovitvi Zveze jugoslovanskih planinskih društev leta 1926, bil sprva njen podpredsednik, nato pa deset let predsednik. Zasluge ima tudi za ustanovitev Asociacije slovenskih planinskih organizacij (Poljske, Češkoslovaške, Bolgarije in Jugoslavije) leta 1925.

Od leta 1908 dalje je Fran Tominšek pisal v Planinskem vestniku, ki ga je urejal njegov brat, in sicer spomine, topotise, recenzije ipd.

Umrli je 23. marca 1943 v Ljubljani. Vsekakor je treba Frana Tominška zaradi položaja, ki ga je imel kot predsednik SPD, šteti za enega od najučinkovitejših branilcev slovenstva pred ponemčevanjem v začetku tega stoletja. Le trdo delo mu je omogočilo uspeh, po prvi svetovni vojni seveda v novi, jugoslovanski državi, v kateri se je SPD šele prav razmahnilo in uveljavilo.

(O znamenitih bočkih planincih se da kaj več izvedeti v knjigi Teodorja Tominška Trije Tominški planinci, ki je izšla leta 1981 pri Planinski zvezi Slovenije v Ljubljani (Dvoržakova 9), ima 76 strani in stane 100 din.)

Peter Weiss